

# Almunge Allehanda

Årgång 32

utgiven av Almunge Hembygdsgille

Dec 1988



**H**embygdsgillet vill med denna publikation ge glimtar från gångna och nuvarande tider samt nå kontakt med almungebor borta och hemma, till stärkande av samhörigheten, kärleken till och vårdsnaden om bygdens kultur och minnen

## Sagt av ordföranden

Ett nytt år står för dörren och om ett par veckor är det dags att bjuda det gamla farväl.

En hel del händer under ett år, så även under det år som snart flytt. Somligt har vi fröjdats och glatt oss åt - somligt har fuktat våra kinder med sorgens tårar. Liv har tänts - liv har släckts.

Jag vill utan att nämna några namn, någon kan glömmas, tacka alla Er som på olika sätt deltagit i arbetet för hembygden. Tack alla Ni som med gåvor ökat våra samlingar av föremål. Tack alla Ni som arbetat för Gillet under året och tack alla Ni som tänkt på Almunge Allehanda genom skrivna, tecknade och fotograferade alster, annonser, redigering och tryckning och inte minst - för att Ni köper och läser vår lilla publikation.

Tack kamrater i Gillets styrelse.

Tryckningen av årets Allehanda sker på Mebo-tryck i Hallstavik. Vi ser med glädje fram emot detta samarbete och hälsar Erik Bohlin med fru välkomna i redaktionsgänget.

Unga och gamla är välkomna till Torslund, inte bara vid sommarfesten utan när som helst. Vårt hembygdsmuseum ska vara en levande tillflyktsort för alla intresserade. Välkomna till vår vackra socken, Ni nyinflyttade, var Ni än slagit Er ner mellan Löt i väster, Moga i norr, Rörsbyn i Öster och Ulsbygden i söder.

En God Jul och Ett Gott Nytt År önskas Er alla!

Gillesordföranden

## Kallelse

Almunge Hembygdsgille  
håller årsmöte i  
Almunge Församlingshem  
den 27 januari 1989 kl 19.00.  
Ärenden enligt stadgarna  
Samkväm med kaffe  
Föredrag av  
herr Allan Andersson, Uppsala  
över ämnet En gammal Almungeprofil

Styrelsen

## Välkommen

# Stensånger

I

Mitt emot avtagsvägen till Edeby  
står en stenstod på vakt  
med foten i tusenårig mylla  
på en kulle som korna älskar.  
Jag ser en fågel hoppa  
över stenstodens snöklädda hjässa  
pickande minnen  
ur mossan i den skrovliga stenytan.  
Stenögon hälsar sol och frostblå himmel.

II

Fyra rådjur betar  
mellan varandras skuggor  
i den vita snön.  
Affe i Grönbo går leende utefter vägen  
mellan Hagen och Storskenabacken,  
hans leende smälter isen  
i diket mellan vägen och bergknallen  
där Härsvretarns får betar om somrarna,  
och granarna drar kjolarna tätare till sig  
när stenarna under snön  
ropar att lärkorna  
snart ska komma.

Lars Erik Larsson

Skulpturen "Kråkfamilj", placerad på gården till Almunge högstadium. Utförd i betong, natursten och brons av konstnären Carl-Gustav Torstensson.

Teckningen utförd av en elev vid skolan, Erik Möller-Höög

## INNEHÅLL

Stensånger	1	Gillets motor- och traktorsamling	11
Från lövmarknad till kolhusbrand	2	Indelningsverket - en sägenomsusad institution	14
Tänkvärt	7		
Lännastämman 1988	9	Namnstag i Byttbol	16
Anton funderar	9	Olympiamedalj på cykel till Almunge	18
		Öster i Rävången - krigsfånge i Norge	20

# Från lövmarknad till kolhusbrand

## Ett stycke lännabrukshistoria

*Bakom historiebokens dramatiska beskrivning av ett misslyckat kupp försök organiserat av Hovpartiet 1756 i syfte att stärka kungens makt finns förgreningar till vår bygds industrihistoria.*

*Den i samband med kupp försöket avrättade greve Erik Brahe efterlämnade en 10-årig son, Peter Brahe, som skulle komma att bli Länna Bruks första chef fram till år 1772.*

Stockholm med sina runt sjuttiotusen innevånare bereder sig att traditionsenligt fira sin, vad man kallar lövmarknad. Vi skriver 22 juni 1756. Med last av nyhuggna ungbjörkar drar rader av skrangliga, träaxlade bondvagnar genom Norrtull, "Katt-rumpstullen" (= Roslagstull), Danviks- och Hornstull in mot staden, där körsvennerna hoppas kunna förvandla sina laster i klingande styvrar, \* skillingar ja kanske, om affärerna går, som man hoppas i en eller annan silverne daler. In till Munkbron i Riddarholmskanalen glider skutor med samma försommardoftande innehåll. Allt eftersom morgontimmarna går, spådes den vidriga stanken från "Flugmötet", latrinpråmarna vid Munkbrokajen och från snusket i de trånga gränderna alltmer ut med angenämare odörer. Stadsborna köper villigt, ty enligt hävdvunnen sed pryder man sina förstugekvistar inför stundande midsommar. Nog må det väl bli riktig och glad helg även denna gång om också nu på morgonkvisten blytungta moln ovan hustaken varslar om oväder...

Ja, oväder! Sta'n är sig inte riktigt lik. Underliga, oroande rykten går genom gränder, gator och hus. På krogar och näringsställen kannstöps om vad som är i görningen. Det påstås, att... att drottningens och kungens vänner i det s k Hovpartiet förbereder en - kanske väpnad - kupp för att förskaffa majestätet och hans Lovisa Ulrika vidgade maktbefogenheter och att man vill göra slut på den eviga oenigheten mellan de två övriga partierna inom Rikens Höglofliga ständer. Nu mitt i midsommarfirandet! Fan tro't! Visst är missnöjet med det nuvarande tillståndet bittert inom alla lager av svenska folket.

Visst påstås det, att många av landets förnämsta och mest inflytelserika män, Horn och Brahe t ex lär stå i spetsen för kupplanerna. Nog viskas det om att gardena inte är att lita på. Soldater och underbefäl är ju illa betalda och har oftast inte en styver \* att spendera. Men det blir nog ingenting av!

Men det blev....! Detaljerna av det illa genomtänkta kupp försöket uppdagades en efter en. En snabbt tillsatt domstol - Rikens Höglofliga ständers Commission - med tjugofyra bisittare under den skrämmande hänsynslöse arbogaborgmästaren Bidenius Renhorns ledning - har snabbt tvingat fram fällande bevis och avkunnat domar, som även för samtiden tedde sig demoniska. Gustaf Jacob Horn, drottningens hovkansler och Erik Brahe, Hovpartiets ledare, jämte åtta dem underställda medhjälpare dömes till halshuggning. Domen verkställdes den 23 resp, 26 juli med fyra offer vardera gången och caputeringen skedde på torget framför Riddarholmskyrkan. De maktthavandes fruktan för oroligheter var så stor, att man ej vågade förlägga exekutionerna vid Norrtull eller Skanstull, stadens gängse avrättningsplatser. Risken för upplopp och andra protestaktioner vid transport av de dödsdömda genom staden bedömdes vara alltför stor. Detta Stockholms andra blodbad kom alltså - liksom det första - att ske på ett torg i Huvudstadens centrum.

Vid en snabb blick på artikelrubriken inställer sig naturligtvis frågan: Vad har det hittills nedskrivna med vårt Länna att skaffa? Jo, det har - om också endast indirekt. Låt oss söka förnyad kontakt med den trettiofåriga greve Erik Brahe, herre

till Rydboholm, Skokloster, Krageholm (i Skåne) samt sedan 1751 till Vattholma-Salsta, som han i ett tidigare äktenskap med en friherinna Eva Sack kunnat lägga till sina tidigare jordinnehav! Han är nära vän till landets kungapar, överste för Livregementet till häst och en tid lantmarskalk, dvs ledare för riksdagens högsta stånd. In summa: Han är en av livet synnerligen gynnad människa. Men desslikes en av ödet hårt slagen. I februari detta onådens 1756 hade hans två små döttrar dött i smittkoppor, en denna tidens grymmaste barnadråpare. I skarven mellan vår och försommar hade han med bara en dags mellanrum förlorat en åttaårig son och en fyra år gammal dotter. Så nu detta olyckssaliga försök att hjälpa kungen till mera makt. Nu sitter han - några få timmar före sitt möte med mästerman och stupstock i ett utrymme i det sk Rosenhanska huset något hundratel meter norrut från Riddarhustorget, där man just är i färd med att palla upp stupstocken. Utanför dörren - det vet han - posterar två artillerister med bajonettmonterade skjutvapen. På bordet framför sig har han åtta ark papper, dem han på nåder fått, med det förbehållet dock, att kommissionen finge rätt att läsa det han ämnar skriva. Den, till vilken "påminnelserna" riktas, är det sista i livet kvarvarande barnet, en tio år gammal son. Han fattar skrivfjädem och så kommer orden:

*Mitt hjärtans kära barn Peter Brahe!*

*Den över mig i dag sagda dom sätter mig utur stånd att lämna dig annat veder-måle av min faderliga kärlek till dig än att lämna dig här några påminnelser, dem vet jag, att Gud lär giva dig nåden att icke försmå...*

Skrivaren satte en siffra framför var och en av dessa "påminnelser". Då papperet var fullskrivet, hade det blivit sexton stycken. Genom dem alla spårar man en förtvivlad men ändå märkligt lugn och samlad människa, som bemödar sig att låta sina bittra erfarenheter tjäna som varning och vägledning för sonens förestående vandring ut i och genom livet.

Tioåringen, till vilken denna sista hälsning riktades, skulle vid uppnådd myndig ålder bli Länna Bruks första chef fram till sin död 1772.

En annan, som under dessa livets sista skälvande timmar helt visst omfattades av Grev' Eriks tankar, var den tjugofåriga makan Christina Charlotta, dotter till kammarkollegiepresidenten Carl Fredrik Piper. Hon befann sig i långt framskridet havandeskap och skulle tre månader efter makens bortgång ge livet åt en son, som i dopet erhöill namnen Magnus Fredrik och som vid halvbroderns död 1772 blev hennes efterträdare som ägare till och chef för driften vid Länna Bruk. Han skulle komma att leda företaget öden i hela femtiofåra år - längre än någon annan.

Till det Vattholma-Salsta, Erik Brahe 1751 förvärvat, hörde ett mindre brukskomplex med både masugn och hammar-smedja, båda uppförda vid vattenfall i Fyrisån. Vid en blick på en upplandskarta från mitten av 1700-talet, märker man, att norra halvan av landskapet är hart när översälat av - låt oss kalla dem - "järnorter". Alla är de - med vår tids mått mätt - små eller mycket små. Det måste nog så vara. För masugnsdrift erfordrades - förutom malm - drivkraft (vattenfall) och träkol. Vattenkraften hade av naturen gjorts stationär. Malm och kol kunde båda fraktas från en ort till annan. Av transporttekniska skäl följdes härvid regeln: Järn går till kol. Detta senare var skrymmande och for inte väl av omlastningen. Helt klart innebar det stora fördelar, om avståndet mila - masugn var kort. De uppländska vattenfallen är av naturen mycket sällan av imponerande dignitet, och av framförallt det skälet blev anläggningarna mer eller mindre blygsamma. Men många var de som sagt. Österby Bruk, Bennebols masugn, Hargs hammarverk, Skebo Ortala, Wellnora, Forsbol och Edsbro bruk och masugnar för att nämna några.

De här uppräknade företagen var liksom Leufsta och Forsmark för sin verksamhet uteslutande eller till stor del beroende av malmen från Dannemora. Man brukade tala om "Dannemoragruppen" och för denna tillhörande bruk avgjordes gemensamma ärenden på regelbundet åter-

kommande sk bergsting. Vid mitten av 1750-talet var på dessa ting ett ständigt återkommande spørsmål, hur man skulle bemästra problemet med läns-pumpning av gruvhål i Dannemora och att få avrinningen genom Fyrisån att fungera tillfredsställande. En grundlig ärensning gav endast tillfällig lättnad. Radikalare åtgärder måste till. En undersökningskommission tillsattes och enligt dennas utlåtande måste vattentröskeln vid Vattholma avlägsnas, vilket därvarre skulle få till följd att drift vid därvarande masugn skulle omöjliggöras. Gruvintressenterna ingick sommaren 1757 till Kungl. Bergskollegium med begäran att få till erforderlig djup sänka vattenflödet förbi Vattholma. Brukets ägare, de båda dödsbodelägarna, omyndiga grevarna Per och Magnus Fredrik Brahe, överklagade genom sin året innan tillsatte förmyndare hovrättsrådet Jonas von Hagelberg. Till denna inlaga togs ingen hänsyn. Tillstånd gavs och arbetena igångsattes. Driften vid Vattholma måste antingen helt läggas ned eller masugnen flyttas till annat vattendrag än Fyrisån.

Efter långdragna förhandlingar mellan gruvintressenterna och Erik Brahes sterbhus nåddes 18 oktober 1757 överenskommelse. Vattholma medger förflyttning av masugn och kvarn och tillerkännes i ersättning för lidna men 220 000 daler kopparmynt, ett belopp, som ansågs väl täcka kostnaderna vid uppförande av ny masugn. Men var i närheten finna en byggnadsplats med tillräcklig tillgång på vatten? Efter rekognosceringar på olika platser föll valet på Länna sätesgård i västra utkanten av Roslagen, som syntes vara ändamålsenlig. Med dess ägare, hovkvartermästare Lorentz Billing, nåddes uppgörelse. Lännakomplexet förvärvades för en köpeskilling på 300 000 daler kopparmynt. Likvid erlades, och köpekontraktet undertecknades den 3 januari 1758.

Nu var det väl bara att sätta igång och bygga? Ingalunda! Kungliga Bergskollegiums tillstånd måste inhämtas. Markägare runt Löt- och Långsjöarna måste övertygas om att för masugnsdriften erforderliga dämningar ej skulle för dem innebära oersättliga men i deras försörjning. De många små roslagsbrukens ägare krävde bindande försäkringar, att den nyetablerade masugnens tillkomst ej skulle för dem innebära övermäktig konkurrens i deras affärer med kollevererande bönder och högre priser på körslor av malm, kol och järn. Hela första året efter förvärvet av Länna - dvs 1758 - är fyllt av ideliga sammanträden, besiktningar och överväganden.

I en av mitt skrivbords lådor har jag i årtal förvarat avskrifter av dels en inlaga till "Högvälborne Herr Grefven Presidenten och Commendeuren samt Höglofl. Kongl. Collegium" av den 7 februari 1758, dels av "Kongl. Maj:ts och Rikens Bergs Collegie utslag .... Högvälborne Grefve Per Brahe tillhörige Wattholma masugns flyttande uppå Länna Säteris ägor.... gifvet i Stockholm den 3 januari 1759". Båda utgör förvisso ingen lättläst lektyr. Texten rymmer torra redogörelser om framförda krav och lämnade motargument, allt framfört i omständiga och snirklade formuleringar. Men här och där dyker det upp namn och lokalbeskrivningar, som väcker läsarens intresse. Allt eftersom man gnetar sig fram över den svårtolkade piktura, tycker man sig få en bild - om än obestämd och dunkel - av det Länna, vars närmaste framtid skulle skapas genom de beslut och åtgärder, det skrivna talar om.

1700-talets Länna, före "Brukets" tillkomst, hur kunde det te sig? Fundera och fantisera! Plocka bort de fyra sista årtiondenas bostadsbebyggelse! Bruket och Malmen med dess hus ser vi inte heller. Inte heller järnvägen med det, där finns. Vägen till Ulsbygdens bör nog inte heller vara med på vår fantasibild. På en karta från 1742 är den ej utsatt. "Bygdens" förbindelse med Funbo och Uppsala gick från Ulfsväsby by över den sk Saltbacken i riktning mot Trehörningens östände och Selknä. Vid färder till Stockholm nyttjade man en väg, som utgick från Silverdal sydöst ut mot Olofsbyle, på kartan i fråga kallat Ingvalsböle.

Vad har vi då kvar? Säteriet förstås vid bron över Långsjön vid dess smalaste ställe. Den vid broänden resta höga, flata stenen (en vadsten) visar oss att här har varit överfartsställe åtminstone från tidig medeltid. Marma by, fordom säteri, ser vi där. Vid vattendraget väster om den finns både mjöl- och sågkvarn. Det sorlar så muntert i den där uppförda dammen.

I anslutning till säterierna finns några större och mindre torp. I "våra" handlingar omnämns Mullbol (i norra kanten av det nuvarande Eksunda), Kambol, strax väster ut från den plats, där stationshuset ligger), Lötstorpen och Råberg. Bögtbohlet (Pyttbol) låg på sin nuvarande plats och kommer att nämnas några gånger i det följande. Komplettera så din tankeskapelse med gårdsgårdsinhånade vretar, ängsbackar, där "bärande" träd, ek, hägg, rönn och vildapel hade sin fredade tillvaro, Löt- och Långsjöarna och en rad småsjöar i skogarna runt dem! Där har vi idyllen, sådan jag så gärna vill föreställa

\* Styver = ett under 1700-talet använt silvermynt med värde av 1/6 skill. B:co

mig den.

Sedan Länna genom köpehandlingarnas underskrivande den 3 januari 1758 överlätit till det braheska storbhuset, in-gick von Hagelberg omedelbart till Bergskollegium med anhållan om tillstånd att få bygga och genomföra erforderliga dämningar. Från kollegiet sändes den hagelbergska skrivelsen i remiss till markägare och bruksinnehavare, som kunde anses berörda av ärendet i fråga. Besvärsskrivelser strömmade in. Sålunda framförde Kongl. akademien genom sin befallningsman Littorin protest mot att deras hemman Sandbol och gårdar i Årby, Rasbo socken skulle, om planlagda dämningar komme till stånd, få stora delar av sina ängmarker lagda under vatten, inte som hittills bara under vår och tidig försommar utan under hela vegetations-tiden. I motskrivelse sökte von Hagelberg bevisa det orimliga i de framförda besvärerna. Hur skulle Årby och Sandbol kunna lida men av en dämning, belägen långt o v a n f ö r byn och gårdarna ifråga?

Men långt ifrån alla protester var lätta att bemästra. Innehavarna av de nord-uppländska hamrarna och bruken ifrågasatte i sina besvärinlagor det förnuftiga i att en nyetablerad masugn skulle ges möjligheter att blanda sig i kolhandeln så långt österut i Uppland. Deras hävdvunna rättigheter skulle - menade man - naggas i kanten och priset på körslor och transporter genom ökad konkurrens pressas i höjden. I sin svarsinlaga framhöll von Hagelberg, att Länna masugn ingalunda var att betrakta som nyetablering. Den var realiter en del av Vattholma Bruk om än på ny ort. Han hänvisade till Kongl. Collegiets "laga kraftvundna utslag" av den 22/11 1750, som tillförsäkrade Vattholma Bruk laglig köprätt till kol från Alunda, Tuna, Staby och Kils socknar.

Så var då slutligen remissandets tid till ända. Kongl. Maj:ts och Riksens Höglöflige Bergskollegium sänder kallelse till överläggning och undersökning på av ärendet berörda lokaler. Efter "behörig kungörelse av predikestolarna uti Almunge, Knutby, Hökhufvud, Edebo och Edsbro socknar" samlas man i Länna gård den 18 maj 1758. Som ansvarig ledare av besiktningen och tillika sekreterare vid förhandlingarna fungerar kollegiets borgmästare Johan Uslander. Vid sin sida har han som adjungerad bergsfogden Eric Örbien, en notarie i bergskollegiet och tre tolv-män - en av dem Jan Jansson i Lövsta by, Almunge.

Det braheska dödsboet företrädes av von Hagelberg. Kronobefallningsman Johan Norling hade att bevaka "Kronans och Landets rätt". Uppsala akademis talan fördes av Jonas Littorin. Österby Bruk, Bennebol, Hargs Bruk, Skebo och Ortala representerades av inspektorer, bokhållare och andra tjänstemän, vilka genom medförda skrivelser kunde framlägga sina principalers inställning till de frågor, som skulle handläggas.

Av protokollen att döma drog överläggningarna ut på tiden. Den hårdaste nöten att knäcka var avgjort den, som berörde kolhandeln. Frågan måste lösas så, att ingen på annans bekostnad skulle kunna erhålla förmåner. Von Hagelberg kunde i varje situation stödja sig på beslutet av den 22/11 1750, som "in originali uppvises". Aldrig så förslaget framförda propäer, skäl eller motskäl kunde förtaga Vattholma-Länna rätten att enligt utslaget i fråga köpa 2495 \* stigar kol från fyra - redan vid 1737 års undersökning angivna - uppländssocknar. Lägge man därtill, att ägaren av Vattholma fr o m nu ägde an-senliga skogar under Länna säteri med tillhörande hemman, vilket måste innebära möjlighet att få kol även genom egen produktion, om så skulle erfordras. Ingen bristsituation torde alltså komma att fresta Vattholma-Lännas ledning att på lagstridigt sätt söka skaffa sig fördelar i kolhandeln. Följdriktigheten i von Hagelbergs resonemang var säkert svår att bestrida. Hans ofta upprepade försäkringar om ärlig vilja att aldrig tillgripa illojala metoder att vinna fördelaktiga uppgörelser om malm- och koltransporter måste ha gjort intryck på motparten.

Efter en halv dags överläggning nådde man överenskommelser - även i koltäkts- och transportfrågorna - enligt följande:

1:o ..... skola vi ur våra Bruks böcker för de Tolf sistförflutna åren låta sannfärdligt utdraga förteckning på huru mycket kol blivit upphandlat utur Lena, Tensta, Wiksta, Wändel, Rasbo Kil, Staby, Tuna och Alunda socknar, där Vattholma Bruk enligt 1737 års undersökning getts rättighet att köpa kol med By och Bonde, hvarifrån kolen kommit.

2:o Utaf dessa förteckningar göres sedermera sammandrag af kolsugarna \* från hvarje säljare för alla Tolf åren, och uttages deraf Tolfstedelen såsom medium, det skall visa proportionerna, huru mycket kol hvardera bruket äger rättighet att årligen tillhandla sig från hvar och ett hem-

\* Kolmått: Stig (skogsstig eller kolläst) = 20 hl. Storstig = 40 hl.

man ....

3:tie Skola vi - så möjligt är - utbyta hvarandras rättigheter, så att från ett och samma hemman, en och samma By, ej må köpas kol till flere Bruk.

4:o Till fullbordan af denna vår överenskommelse sammanträda vi i Stockholm den 30 nästkommande Januari. Och skall till obrottslig efterlefnad av sådan vår överenskommelse ett Vite af 1 000 Daler Silfvermynt utsättas för den ..... däremot finnes handla.

När de största tvistefrågorna genom förnuftiga kompromisser fått sin lösning och Akademiens företrädare fått garantier för att genom dämningar eventuellt uppkomna skadegörelser skulle till fullo ersättas, kunde förhandlingarna förklaras avslutade.

Efter intagen middag övergick man till att fullgöra av Kongl. Kollegiet påbjuden besiktning av det område, där "tanken är att af sten uppbygga den tillemnade masugnen". Man finner,

- att stället är beläget inemot en half fjerdingväg uti Sud Sudväst ifrån Lenna Herrgård vid ett vattendrag, där man en Sägqvarn fann vara stående, till hvilkens underhållande med vatn en liten damm, till allenast 6 quarters höjd var inrättad.

Representanter för Vattholma Bruk meddelade, att man ämnade resa masugnen, till vilken timmer och "byggnads-materialier" redan framskaffats.

Sjuttio alnar bättra ned uti Vattendraget, då man, sedan dammen blivit påökt till fyra alnars \*\* högd inalles, kunde vinna tjenligt öfverfall för masugnshjulet, hvilket ock efter skiedd afvägning fants hafva sin riktighet. Sielva masugnbacken fants mycket beqväm och tjenlig till rostgropars inrättande. Utrymme för kolbacke och malmupplag gafs äfven. Goda damfästen på bägge sidor å Länna Gårds egen frälsegrund äro att tillgå ----- Ofvanför berörda damm vid pass 1 000 till

1 100 alnar väst sudväst är den s k Löt-sjön belägen, hvarifrån vatnet löper neder till dammen genom en Canal, som var under upräsning till sju alnars bredd ..... Ärnar man jemväl till vatnets så mycket bättre nyttjande vid siöutloppet insätta en damm till 3 alnars högd, hvar-till goda fästen på båda sidor gifvas, alt på egen frälsegrund.

Nu inställer sig arrendatorn till Wäsby (Ulfs-) rusthåll Jonas Flodin, som på rusthållets ägare fru friherinnan Ursilla Bielkes vägnar framhåller, att under rust-

Aln = 0,593 802 meter. Aln uppdelades i 4 kvarter. Kvarter = ca 15 cm. Måttenheten i bruk till 1878

hållet i fråga en kärräng ligger, vars årliga "höfång" beräknas uppgå till fyra lass. Om lötsjödammen komme att uppföras, skulle denna kärräng ställas under vatten. Friherrinnan förbehåller sig i så fall nöjaktig kontant ersättning. I övrigt vore från hennes sida intet att erinra. Från Vattholma utlovades, att Ursilla Bielke skulle hållas fullständigt skadeslös. Besiktningen kunde så återupptagas. Protokollet säger:

- På sidan om Lötsjön 990 alnar i nordväst är en annan liten insjö, Eltsjön kallad, på Lenna Säteris ägor belägen. Från denna, som ligger 14 1/2 alnar högra än Lötsjön, ämnar man gräfva en Canal, till Watnets utsläppande efter behov och nödtorften uti besagde Lötsjö, till vilken ända en hålldam vid Eltsjöns utlopp kommer att inrättas. Härigenom förorsakas ingen utomstående skada, när nämnde siö helt ligger på Lenna Gårds enskilde skog.

Ännu en vattentillgång har man att demonstrera:

- Vid Byttbohlet utvistes ett vattensqval, som höst och vår går öfver Byttbohls och Kambols, Lenna underlydande torps, ägor, bestående af mässar och kärrängar, hvarigenom vatnet kommer fram och faller ut i själva masugnisdammen på dess södra sida.

Uppe vid norra änden av Byttbols äng hade man ett par årtionden tidigare uppfört en liten hålldamm, som under kortare perioder användes för att spara vatten till sågdammen längre ned vid "sqvalet". Akademibefallningsman Littorin påvisade här, att om denna damm framdeles komme att utnyttjas under längre omgångar än tidigare, skulle detta få till följd, att Kongl. Akademikens hemman i Wäsby, beläget c:a en fjerdingsväg väster ut från Byttbol, skulle få svåra skador på en ängeslog, som brukade ge 7 lass på uppröjd mark samt därtill lika många genom

kärrslätt. Även arrendator Flodin ämnade resa krav på ersättning för de elva lass hö, som skulle gå förlorade, om Byttbols damm skulle komma att användas mera kontinuerligt. Vattholma Bruks inspek-tor Johan Ekeberg upplyste, att man för framtiden ej ämnade nyttja Byttbolsdammen utan i stället kvarhålla vattnet längre ned på Länna gårds ägor genom en damm vid Kambol. Man hade nämligen genom avvägning funnit denna sistnämnda ligga en aln 15 3/4 tum \* lägre än Byttbolsdammen.

Vid den tidpunkt, då ovan skildrad besiktning verkställdes, trodde nog litet till mans, att de vattentillgångar, man undersökt, mer än väl skulle räcka till för län-namasugnens behov. Man räknade med att vattnet från "Byttbols-sqvalet" tillsammans med avrinning från en dämd Lötsjö skulle vara tillräckligt för att hålla driften i gång 5 a 6 veckor efter snösmältning. Under tiden skulle Lötsjön och Eltsjön bakom sina dammar spara vatten nog för att längre fram mot sommaren släppas på och räcka till för att i full skala klara tackjärnsblåsningen. Dessa herrar fack-mäns beräkningar skulle mycket snart visa sig vara för optimistiska. Ofta, alltför ofta ställdes man inför obehagligt faktum: Vattnet räckte inte till. Man tvingades vidtaga desperata åtgärder för att få mera vatten ned i Lötsjön. Där om vittnar t.ex, den imponerande bergskärningen i det stora dike, som leder vatten från kärrmarker och sidlänt terräng runt Sämtegen förbi Ulsbygd-Nogård till södra änden av Lötsjön. Det i berg-väggen inhuggna årtalet 1804 visar oss, när det arbetet fullbordades. Detta som en parentes.

\*\*\*\*\*

Av Riksens Bergskollegium beordrad

\* Tum = 1/24 aln

överläggning och besiktning var i vederbörig ordning verkställda. Ordföranden-sekreteraren Herr Johan Uslander med bisittare hade att omgående insända protokoll till uppdragsgivande myndighet för handläggning och beslut. Utslags-handlingen, ordrik och detaljerad, innebär, om det väsentliga skall uttryckas kort, ett medgivande, att masugn fick byggas vid Länna och att vattendrag kunde regleras enligt inför kollegiet framlagd plan:

I anseende till vad inför oss företetts pröfvar alltså Kongl Collegium skäligt, det Vattholma Masugn flyttas till ofvan berörde dertill utsedde Byggningsställe nedanom Lenna Gård, och därstädes nyttjas till Tackjernsblåsning för det vid Vattholma Hammare fastställda smidet.....

Dag som före skrifvet står  
F. Gyllenborg

Av mycket att döma - full säkerhet om tidpunkt för starten har vi ej - skedde in-vigning 1760. Verksamheten skulle komma att sträcka sig över 134 år. Vid sekelskiftet 1800 - 1900 hade de små järnbruken spelat ut sin roll. Stora en-heter tog allt mer över. Hammaren vid -Vattholma behövde ej längre Lännas tackjärn. Den stora branden i kolhuset 1904 betydde det definitiva slutet för Länna som järnort. Trä tog över. Men det är en helt annan historia.

Lännaholm i oktober 1988  
Gö - Ca

Källor: G. Sahlberg: Mera makt åt kungen  
I texten omnämnda proto-kollsavskrifter

Snabb med föreningstrycket...

LAYOUT  
REPRO  
OFFSETTRYCK

MEBO-Tryck

Badhusvägen 8 - 763 00 Hallstavik - Tel. 0175 - 20365



Välkommen till

**ALMUNGE  
KIOSK & GRILL**

Gatukök  
Mat också för avhämtning  
efter beställning.  
Serviceöppet veckans  
alla dagar.  
Tips och lotteri.  
**Gunvor Svedén**  
Tel. 202 13

**BLOMMOR**  
FÖR ALLA TILFÄLLEN

*Petite Fleur*

**BLOMSTERAFFÄREN**  
I ALMUNGE  
Tel. 20510

ALLA SLAGS  
BINDERIER  
UTFÖRES  
SMAKFULLT

VI HAR ÖPPET  
TISD.-FRED. 11-18  
LÖRD. 10-15

*Välkommen*

## Tänkvärt

Vardagen rullar på, veckor och år. Man pratar så mycket med sina vänner, arbetskamrater osv, om sina egna och andras bekymmer, orättvisor, oro, miljöhot, allt som är fel. Säger man nåt positivt, så är det möjligen om vädret varit bra. De flesta människor får lov att stressa sig igenom tillvaron, allt inrutat efter tiden och plånboken, alla krav och förväntningar som ställs på oss (inklusive jag själv). Men ibland sätter jag mig ner eller tar en promenad och då upptäcker jag att jag egentligen är ganska prioriterad, som till exempel den här vintermorgonen när jag var på väg till stallet för att fodra hästarna.

Då föddes den här sången, som jag gärna vill dela med mig av. Jag gick hem, sjöng in den och fick sedan hjälp av vänner att få den på papper, eftersom jag inte klarar det själv.

Jag menar bara så här, att det är ju lättare att säga sänt man borde prata mycket mer om, genom en sång, dikt,

eller att måla något. Skönheten finns ju runt omkring oss. Jag själv har så länge jag minns, hämtat kraft från naturen som är det finaste jag vet.

### Snö

Stilla så stilla så ödmjukt det faller,  
målar naturen i ljusare ton.  
Och uppå stugfönstren blommar  
kristaller, inne i skogsglädan sänker  
sig ron.

Buskar och ungräd klädes i flor  
gnistrar och glimmar som pärlmor  
Stilla så stilla så ödmjukt det faller,  
målar naturen i ljusare ton.  
Och uppå stugfönstren blommar  
kristaller.

God Jul och Gott Nytt År alla  
Almunge Allehanda-läsare

Birgitta Karlsson

## Gör ett besök på byggshopen i Edsbro

Ni har alltid en bra pryl med er hem.

Vårt köksprogram:

Kalmar & Marbodalsinredningar

\*

Trävaror och Byggmaterial

Takplåtar för ekonomibygnaden och fritidshuset

Köper Ni billigast hos

**Trävarufirman Stig Pousette**

0175-91220, 91221, 91222

P.S. Besök också vår prisbilliga klädshop

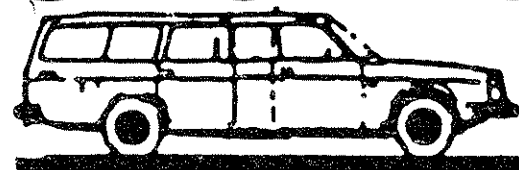
*Snö*

Text och musik: B. Karlsson  
Arr: L. Steenlund  
1981

Stilla, (så) stilla, så ödmjukt det faller, målar naturen i ljusare ton;  
och uppå stugfönstren blommar kristaller. Inne i skogsglädan sänker sig ron.  
Buskar och ungräd klädes i flor, gnistrar och glimmar som pärlmor.  
Stilla, (så) stilla (så) ödmjukt det faller, målar naturen i ljusare ton;  
och uppå stugfönstren blommar kristaller, blommar kristaller, blommar kristaller.

IE

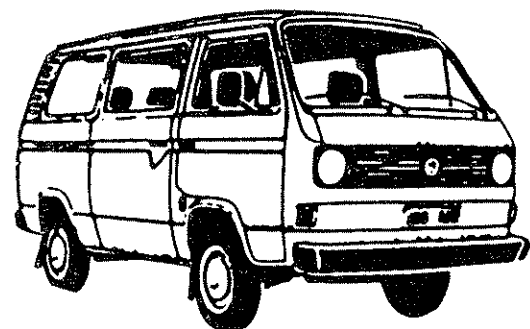
# SKÖLDS TAXI



## "RULLSTOLS" TAXI

Buss för 38 personer

Uför även bårtransport



Daisy, Henry & Peter Sköldh Knutby

Rönnvägen 18 0174-401 86 Mobil 010-79 30 26

010-79 32 81

010-79 36 66

## Kenneth Douhans

Bilverkstad

\*

Reparerar och servar bilar

Mån-Fre 07.00-17.00

\*\*\*

Brobol 740 10 Almunge  
Verkstad: 205 50

## JG-RÖR



VVS-Service  
Reparationer  
Försäljning

JAN GUSTAVSSON

Länna Gård Tel 0174-221 73  
740 11 LÄNNAHOLM Biltel 010-79 46 63

# Lännastämman 1988

Söndagen den 7 augusti var en sommarsöndag som alla andra- eller - var den inte det? Jo, på sätt och vis kanhända, men, för den som älskar gammellåtarna för den som älskar de gamla polskorna och valserna framträdde ur nyckelharpor, fioler och magdebürgerspel var den första söndagen i augusti 1988 en alldeles speciell dag - spelmansstämmodag. Den årligen återkommande Lännastämman under de höga träden i Kopphagen.

Lännakattens ånglok tjöt speciellt melodiskt den dagen, kreatur av olika slag och arter lät höra sina råmanden, grymtanden, jamanden och skällanden speciellt harmoniskt den dagen och gubbar med rakhylvar under hakan vislade mera melodiskt än vanligt den söndagsmorgonen för att inte tala om gumornas gälla kvitter vid kaffepannornas putter i arla söndagsmorgonstund. Ack, det lät som kvillret från bäckarnas prång nerför sluttningarna i Ulsbygdsskogarna. Solen strålade denna morgon mellan regnfulla mulliga skyar. Hur skulle vädret bli? - Det kunde inte blivit bättre. Folket kom konkande på instrument, matsäckskorgar och barnvagnar, mikrofoner provades, speleverk fick ny stämning, doft från kaffekannor rann som balsam över grusbacken ner mot dansbanan och nere vid entrégrinden, som öppnats av Leif Carlsson, samlade sig spelemännen inför den magnifika uppmarschen till dansbanan. Curt Tallroth, som vanligt glad och fryntlig, höjde stråken och så var spelmansrörelsen igång. Till en gungande gånglåt vandrade musikanterna förbi midsommarstången, som med en lätt bugning hälsade alla välkomna. Jag såg Olof Jansson och Ragnar Berglund vid Tallroths sida, Olof Johansson från Tärnsjö, vår egen Eskil Bjervner, Kurt Eklund, de två sistnämnda med sina tvåradiga dinglande ovan svängremmarna. Ja, det var en fröjd att höra och se den färgglada skaran äntra dansbanans trägolvet och ge sig allspelet hän.

En tyst minut anbefalldes till minnet av vår vördade och djupt saknade Oskar Grydén. Vår sockens storspelman, som lagt ifrån sig stråke och instrument för att njuta vila och vederkvickelse i ett fjärran okänt spelmanland. Frid över hans minne.

Sedan spelades det från dansbanan som i dag fick föreställa scen, och det buskspelades under de grönskande trädens kronor, polskor steg i gräset vid Lötsjöns strand och nigande valser gled över gräset nere vid midsommarstången. Så svann timmarna till glada spelmäns ackompanjemang och Länna IF kan fästa ännu en fjäder i hatten som bevis på hur en idrottsförening kan tjäna kulturen både på sportens vädjobanor och vid det vi kallar konstens altare.

Lars Erik Larsson

## Anton funderar

Ett förhandstips om böcker som är ämnade att utkomma på det kommunala utrednings- och förhållningstryckeriet någon gång i framtiden. Enligt vanligtvis inflytelserik och trovärdig källa lär en del vara både spännande och roliga.

En av debutanterna, Rune Ormsholmer, lär ha åstadkommit något alldeles enastående. Med en otrolig fantasi och inlevelse skildrar han sina upplevelser i samband med en mycket diskutabel TV-serie. Bokens titel är rätt och slätt Malena och jag. Mycket väl-skriven, men förmodligen barnförbjuden. Nästa ut-gåva, som ännu inte är färdig, lär handla om en parti-bytares dilemma. Förmodligen en självbiografi. Något om att se fram emot.

Tänd ett ljus av Torsten Berggren

En dyster historia, som i mycket påminner om Barren från Frostmofjället. Inledningen en gripande berättelse om kyla och umbäranden vid Kolsjön. Avslutningen en skräckvision i en avlägsen framtid. I väntan på den stora smällen håller kemisterna inom aktivisterna på att försöka framställa färg för att kosmetiskt få en grönare skog. Övertygelsen är att likna vid Livets Ord, fast i en annan tappning.

Ingenting för alternativodlare.

Sprätthöns och andra höns, är titeln på ett stort arbete av våra folkvalda (?) eko- och kommunalpolitiker och dito byråkrater. För att i första hand befria burhönsen, omfattar inte denna första avhandling öv-

riga höns. Ett tappert försök att ändå åstadkomma något, har dessa experter insmuglat några ton porslinsägg från Finland. (troligen Ebba Karlsson som ligger bakom denna lyckade smuggling) i akt och mening att på kemisk väg försöka få dessa ägg löskokta. En verkligt genialisk idé för att komma från det hållet. Bra vore det för burhönsen om försöket lyckades. Övriga höns får vi nog ändå behålla. Satsningen på kulturen är däremot helt bortglömd, där vid lag ligger vi i många avseenden efter engelsmännen. Dom har ju ändå Madame Thoussaus gubbar att vara stolta över, billiga i drift, och med förlagor som i regel haft förmånen att ha något att tänka med. Hemska tanke, om vi får något liknande här; de flesta skulle i så fall bli huvudlösa lönegrads- och pensionsbeteckningar på akterspegel i djupt nedsuttna fåtöljer. Nä, det är nog lika bra att slopa kulturen, den kan urarta. Men livet går ändå vidare till nästa Allehanda, om man har tur?

Då kanske det finns mer att ta på.

Snuten och jag av Sivert Carlström. En intressant sak som kan vara till glädje för många som vill förbereda sig inför en stor uppgift. Med en så enkel sak som lite bly i fickorna hade säkert motståndet vid Kolsjödrabbningen givit större effekt.

Många fina tips alltså, som avslutas med en rekommendation att övergå till spenatodling. Bliv som Karl-Alfred!

Ät Siverts spenat! OBS! Obesprutad!  
En stimulerande sak, rik på idéer.

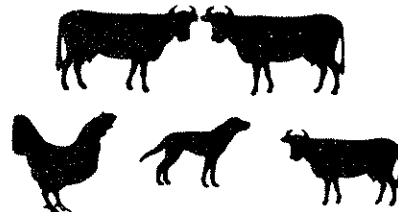
Anton

AB JOH. HANSSON tillverkar  **Star Foder**

Vi går  
bäst på



kvalitets-  
foder



Ring oss så får Du personlig service



AB JOH. HANSSON  
tel. 018/15 23 00 Uppsala



Spannmål, Gödsel, Utsäde, Kemikalier, m.m.

## MALSTA BILSKROT

Norrtälje Tel. 0176/260 18



**KÖPER och SÄLJER**

**BEGAGNADE BILAR o. BILDELAR**

## Gilletts motor- och traktorsamling växer

Vid ett besök på Solo Traktormuseum sommaren 1987 upptäckte jag en traktor av märket John Deere årsmodell 1938 fint renoverad.

En likadan traktor, som stått i gamla ladan bakom skogsvaktarbostaden i många år, hade Gillet fått i gåva av Erik Fredlund Seglinge

En tanke dök då upp att försöka renovera denna och få den i körbart skick igen. Traktorn besiktigades, det visade sig då att en hel del åtgärder måste vidtagas. Kylsystemet var sönderrostat, bränsletanken såg ut som ett såll i botten. Skärmarna var mycket rostiga och buckliga. Framdäcken var helt perfekta, men bakdäcken helt sönderspruckna, ratten trasig, de flesta reglagen fastrostade samt mycket rost för övrigt.

Det var således ett omfattande företag att få traktorn i körbart skick igen. Då jag numera tjänstgör som tekniklärare i Almunge skola, talade jag med eleverna i tillval, årskurs 9, om att vi tillsammans skulle försöka satsa några timmar i veckan och göra något åt traktorn. Detta projekt intresserade eleverna och efter en titt på schemat konstaterades att

första två timmarna på tisdagarna var dubbeltimme och passade för oss.

Belysning ordnades och arbetet började med uppallning och avmontering av hjulen. Tank och kylare följde efter. Ett gäng sysslade med att få loss de fastrostade bakskärmarna. Vartefter delarna togs loss transporterades vi dem till skolan för renovering och rengöring där. Däcken avmonterades och fälgarna sändes på sandblästring. Dessa är nu klara och väntar på slutlackering i originalfärg. Kylsystemet är nästan färdigt, tanken är tätad och inne på sandblästring plus en massa andra detaljer.

Skärmarna vet vi inte om vi skall försöka reparera eller göra nya.

Ett problem nu är att vintern kommer och det blir för kallt att vara i ladan. Önskemålet är att få disponera en lokal som går att värma upp, nära skolan.

Målet har varit att få traktorn körklar till nästa Torslundadag, men vi får väl se hur det går.

I samma lada fann vi också en annan raritet, en Avance Petroleummotor, tillverkad i Agustendal Stockholm år 1905. Motorn är en

kultändare på 5 hk vid 600r/m och väger ca 500 kg.

Tyvärr har en vital del stulits, bränslepumpen, som någon lagt beslag på, annars är den helt intakt. Kanske har någon av Allehandas läsare en sådan pump ligande i någon skrotlåda. Hoppas kan man ju alltid.

Sedan har vi under året fått ytterligare tre museala rariteter av Sune Sandman. En Lanz traktor 1938, en Bolinder-Munktell BM20, årtalet är ännu okänt samt en Bejer kultändare, även det tillverkningsåret är ännu okänt.

Vi inom Gillet är mycket tack-samma för gåvorna.

Anton har börjat renovera Bejer-motorn. Tanken är att den skall få dra någon gammal maskin under Almungedagarna. Traktorena blir nästa objekt, är någon intresserad av att hjälpa till att skruva är vi intresserade och glada för hjälp med detta.

Framtidsvisionen är att vid kommande Torslundadagar kunna ha dessa gamla och intressanta maskiner i gång, så jag får sluta med att önska alla en God Jul och ett Gott Nytt År

Ingvar Lindström

## ★ ★ **BÄNNA BRUK AB** ★ ★ BYGGNADSMATERIAL 0174-22200

Det nygamla byggvaruhuset! I vårt sortiment ingår:

Trävaror, tryckimpregnerat virke, skivmaterial, gullfiber, kök, fönster, dörrar, betongtakpannor, lecasten, murtegel, dräneringsslang, cement & bruksprodukter, hänggrännor, spik, färg, mattor, tapeter, verktyg, hushållsmaskiner, rengöringsmedel, presentartiklar, bilsläpkärror m.m.

Till Upplands lägsta priser!!!???

Öppet: Vardagar 8-17, Lörd 9-13, Tel. 0174/222 00

# FÄRSKVAROR ÄR VI BRA PÅ

Prova gärna våra smörgåsar  
och smörgåstårter

Välkommen till

**Konsum Almunge**

Tel 0174-200 03

Öppet måndag-fredag 9.30-19.00  
Lördag 9.30-14.00

**Kenneth Karlsson  
Åkeri**

Ombesörjer flisning och  
flistransporter

Tillhandahåller lastmaskin

Tel. 0174-204 34

Mobiltel. 010-79 22 08

**Länna  
Maskinservice**



*Mobil service*

*Skogs- o Entreprenad-*

*Maskiner*

*m m*

Tel 0174-221 71

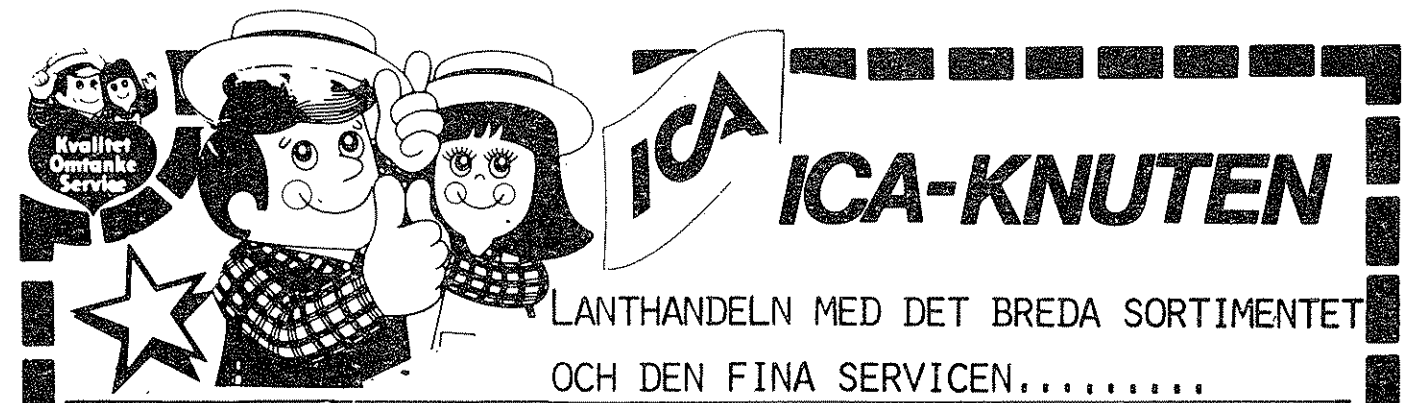
Mobiltel 010-79 12 94

Frid vare över byggnadsnämnden?

Att det var illa ställt med nämnda nämnd i Uppsala var säkert många oroliga för redan när baracken vid Almunge skola uppfördes. Den senaste skapelsens placering (barackerna mellan kommundelskontoret och vägen) tyder väl ändå, att det hänt något allvarligt med våra experter. Är det ett svartbygge? Eller är det för att dölja insynen på kommundelskontoret? Något skumt verkar det ändå vara med tanke på tomten på andra sidan nämnda kontor. Det är helt klart att det behövs en övervakande myndighet som fungerar, för när en bofink inte får se ut hur f-n som helst, så bör det finnas begränsningar även på detta område. I hopp om ett snabbt tillfrisknande, eller en ny nämnd, avvaktar vi Almungebor.

Anton

Walhall  
740 10 Almunge  
0174-20232

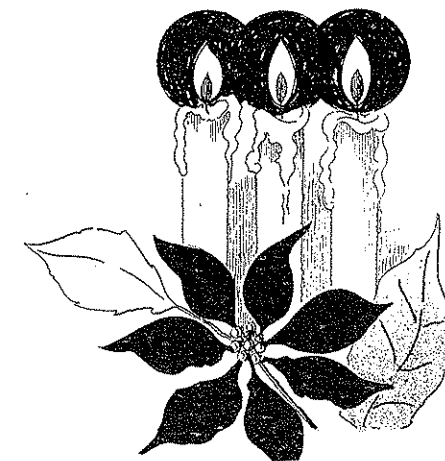


## ALLA KUNDER

tillönskas

★ ★ ★ ★ ★  
★ **GOD JUL** ★  
★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★  
★ **GOTT NYTT ÅR!** ★  
★ ★ ★ ★ ★



Välkommen  
till

**Butiken i KNUTBY**

**ICA KNUTEN**

☎ 0174 - 402 43

Må-To 09-18; Fr 09-19  
Lö 09-13; Sö 14-17



# Indelningsverket - sägenomsusad institution som riskerar att glömmas bort i framtiden

Gräset växer numera högt och vilt på Polacksbacken. Det döljer därför effektivt spåren från generationer av rekryter i S 1:s och I 8:s munderingar som kommanderats till höger om - marsch, på axeln gevär och ålning medelst hasning. Hur många almungeynglingar har inte kämpat här under årens lopp och kan därför känna en betydande gemenskap med varandra ännu många år senare!

Men kulturlagren rymmer mera. Här samlades redan det indelta Upplands regemente till generalmönstringar och vapenövningar under i runda tal 200 år. Hit kom de 14 Almungesoldaterna marscherande så gott som varje år för att öva exercis och leva lägerliv. Sambandet med senare generationer finns där, även om detta verkligen är historia.

Korta, kärnfulla och klassiska soldatnamn som Malm, Norr, Winge, Lans, Gjertz, Ferm, Fröjd, Björk, Moo, Gren, Alm, From, Grip och Wall påminner förstas om den här epoken. Andra konkreta bevis mitt bland oss än i dag är löneboställena och soldattorpen, oavsett om de nu är lätta att identifiera, har byggts om till oigenkännlighet eller endast består av några efterlämnade grundstenar på marken.

Efter kriget mot Brandenburg 1674-75 fann kung Karl XI att han måste göra något åt arméns organisation. Det gamla utskrivningssystemet lämnade alltför dåliga garantier att kunna ställa en slagkraftig armé på fötter. Dessutom var det synnerligen impopulärt.

Karl XI skapade därför i stället en stående här av deltidssoldater, som alltid skulle vara övad och i ständig marschberedskap. Två hela hemman fick till uppgift att sätta upp en soldat och ge honom ett grundbidrag till försörjningen i fredstid genom bl a bostad och ett stycke jord.

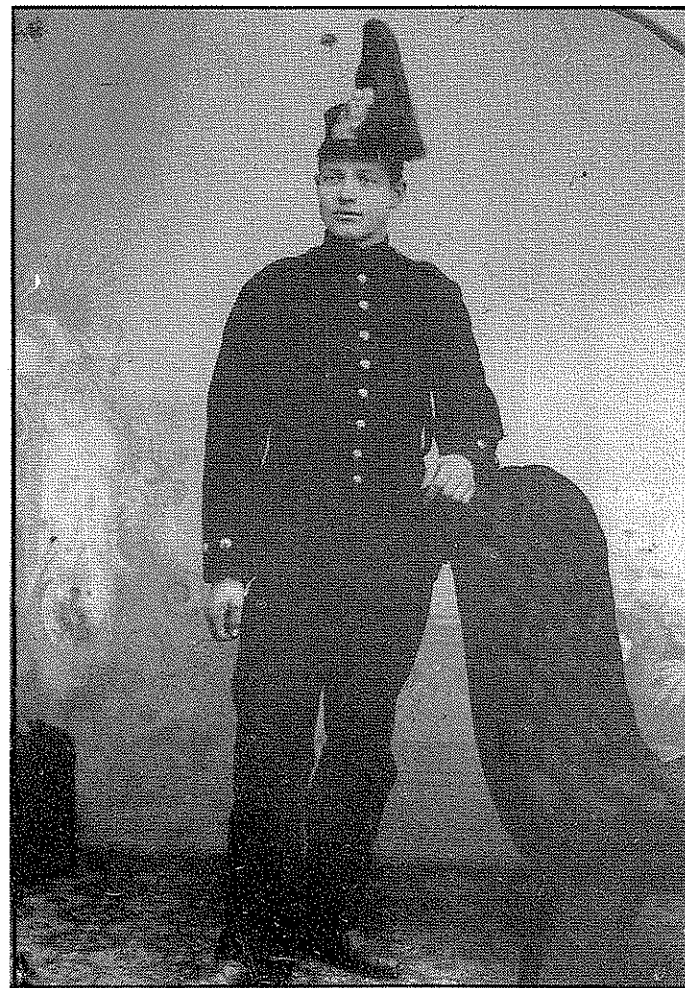
Karl XI skrev kontrakt med de olika landskapen att sätta upp regementen. Uplands regemente med 1.200 man och övningsplats på Polacksbacken i Uppsala organiserades 1686. Regementet under ledning av en överste, som var bosatt på Landsberga gård i Biskopskulla, delades in i åtta kompanier om 150 man vardera.

Efter de första årens något skiftande organisation kom Almunge socken i mer än 200 år att besätta 14 soldattorpar vid Rasbo kompani.

Varje soldat eller soldatfamilj hade förmånen av ett eget torp på rotens ägor. Kompanichefens bodde på Kölinge gård i Rasbokil.

De 14 soldaterna var:

**91 Gränby.** Av 1861 års torpsynsprotokoll framgår att roten åtagit sig att uppföra nya hus på tor-



Korpral Gustav Stråle, 1882 - 1974, på rote nr 148 Hagby blev den som levde allra längst av alla de indelta soldaterna, som tjänat Rasbo kompani.

pet till 1862. Den sista soldatstugan var Malmens öster om Gränby-affär'n intill Knutbyvägen. (Många Gränbysoldater hette just Malm). Idag fritidshus.

**93 Norrby.** Stentorp efter vägen mellan Seglinge och Faringe station. Stugan uppförd i början av 1850-talet. Beboddes i många år av legendariske hästhandlaren Gustaf Edlund. I dag fritidshus.

**94 Söderby.** Beläget vid Sanddal fram till laga skiftet i slutet av 1860-talet. Edvin Söderblom bor i dag i den gamla soldatstugan. Torpet flyttades i och med laga skiftet till Södersand vid Södersjöns badplats. I dag fritidshus.

**95 Ellringe.** Myrdal mellan Eriksberg och Ellringe. Den siste soldaten lämnade torpet 1829 och Ellringebönderna fick därefter i stället ge bidrag till "musikens understöd". I dag återstår bara grundstenarna. Byggnaderna i obrukbart skick redan 1829 enligt en stamrulla.

**96 Lövsta.** Enligt syneprotokoll från 1792 fanns "stuga uppsatt 1787 på stenfot under tak av näver, 12,75 aln lång och 7,75 aln bred." Eriksro efter Moga vägen var det sista soldattorpet. Huruvida de ovanstående uppgifterna gäller Eriksro är osäkert. I dag fungerar i alla fall Eriksro som fritidshus.

**97 och 98 Tadinge.** Tadingegårdarna stod för två soldattorpar. De senaste var Fermstorp och Salstorp söder om Söderäng. Båda soldattorpen är för länge sedan utplånade. Det senare Fermstorp har en annan historia. Enligt syneprotokoll från 1804 skulle en av soldatstugorna ha satts upp 1791.

**99 Björkby.** Ett första soldattorp med stuga nybyggd 1757 enligt syneprotokoll från 1763 låg intill Björkby gård. Det ersattes sedan av Högbacken intill Faringevägen, där gränsen mot Faringe socken passerar. Högbacken är i dag fritidshus.

**100 Moga.** Mogalund i Lilla Moga. Dagens bostadshus lär dock knappast ha varit soldatstuga. I dag fritidshus.

**101 Ösby.** Låg där byvägen genom Norrgärdet stöter på vägen Kinsta skola - Almunge kyrka. Husen är rivna men två präktiga lönnar påminner var entrén till soldatstugan en gång var belägen.

**102 Kamsta.** Rävsången norr om Gränhammar. Dagens bostadshus lär stå på grunden till den gamla soldatstugan. Fritidshus.

**103 Kogarbol.** Behöll namnet genom alla år trots att det så småningom blev Ulfs-Väsby som satte upp denna soldat. Enligt syneprotokoll av 1763 fanns det på roten stuga med kammare och förstuga 8,5 aln lång, 7,5 aln bred och 3,75 aln hög, täckt med näver och torv. Saknar åbyggnader enligt syneförättning 1853. Uppgifter om var detta torp har legat saknas.

**104 Edeby.** Benämnes Gripens efter två av de sista soldaterna och var beläget strax väster om Kärringsjön. Hus- och källargrunder är det enda som återstår.

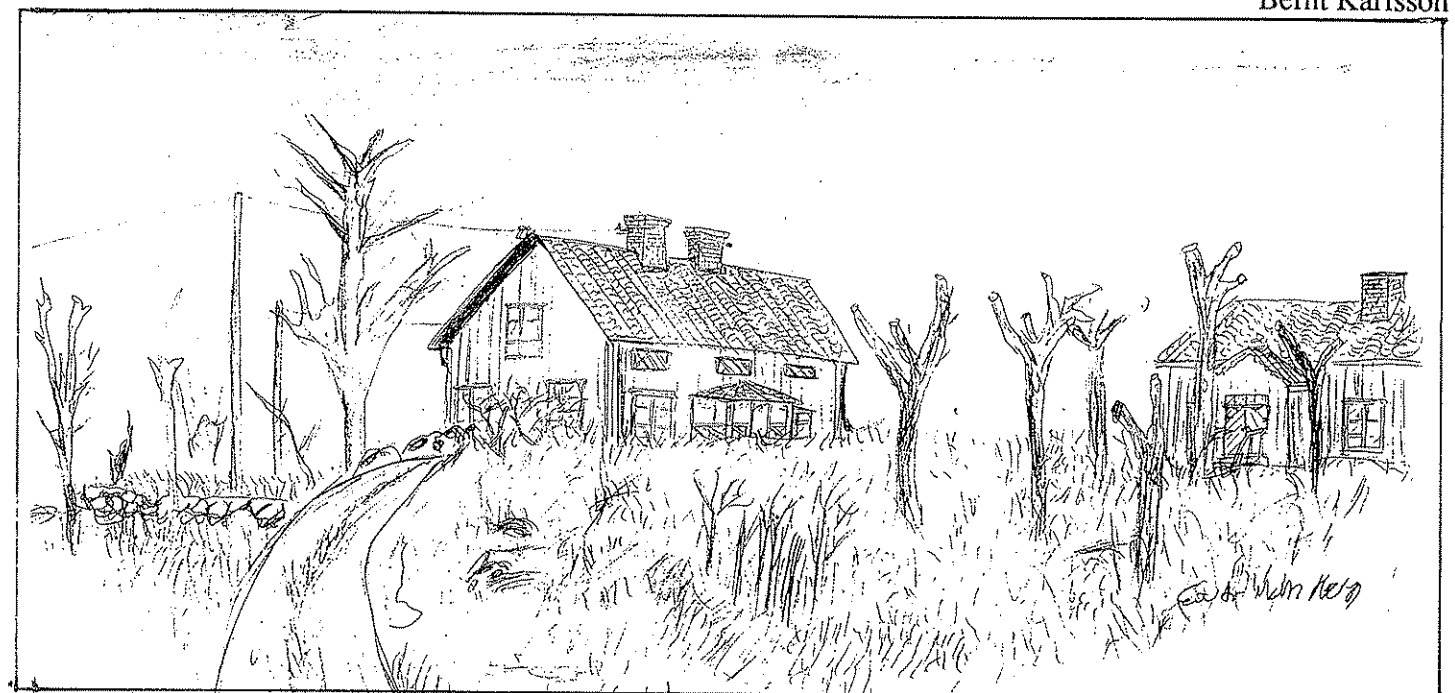
**148 Hagby.** Var beläget strax norr om Grönlundsvägskalet och öster om väg 273 vid Torslund. Här bodde Almunges siste soldat korpralen Gustaf Stråle till fram på 1960-talet. I dag fritidshus.

De här uppgifterna torde knappast vara fullständiga. Det kan ha funnits ytterligare något eller några soldattorpar som föregångare till de ovan nämnda, speciellt under 1700-talet.

På dessa 14 soldattorpar avlöste mer än 200 Almungesoldater varandra under de drygt 200 åren som indelningsverket bestod.

Under tiden fram till 1814 bröt de mark i och odlade upp hembygden samtidigt som de också kämpade med den svenska armén på fälttåg i Danmark, Norge, Finland, Baltikum, Ryssland och Tyskland. Almungesoldaterna fanns med i slag och sammandrabbningar vid Lund och Poltava, Pommern och Svensksund, Grossbeeren och Dennewits, Lier och Oravais för att bara nämna några namn med lite speciell historisk klang. Efter 1814 var de militära uppgifterna betydligt fredligare, samtidigt som soldaterna gjorde många bestående insatser som hantverkare runt om i socknen.

Bernt Karlsson



Hembygdsgården vid Torslund tecknat av Erik Möller - Höög, Almunge högstadium 9c

# Namnsdag i Byttbol

I morgon är det Eleonora och är det vackert väder så tycker jag att vi skall gå till Byttbol och gratulera Elin. Elin var min mammas syster och min moster och nu hade hon namnsdag som skulle firas. Men varför skulle vi gå när det fanns tåg? Vi bodde ju så nära stationen och tänk så roligt det var att åka tåg. Det var jag som opponerade mej. Men hade mamma bestämt något så gick det inte att rucka på.

Nu kom Eleonoradagen med strålände sol och vi var rustade för långpromenaden. Sommarklänningar och hattar. Vi var tre stycken gratulanter. Mamma Thea och tant Ida och så jag förstas. Tant Ida var ungdomsvän till mina föräldrar och bodde hos oss några veckor denna sommar. Naturligtvis hade vi med oss presenter, men jag kan inte minnas. Säkert hade mamma gjort en sockerkaka eller sytt ett förkläde. Alldeles säkert. Färden gick nu över ängsbacken och på spången över ån och sedan Lillbacken med sin smala gångstig. Där gick vi i en långan rad och mamma som gick i täten sjöng högt och ljudligt "Vi går över dagstänkta berg fallera" och vi andra stämde in så gott vi kunde. Tiden går fort när man har trevligt och plötsligt var vi framme vid Långslätt och där på farstrappan stod mormor Karolina och väntade. Sommarfin med sommarschalett. Nu fortsatte vi vandringsringen och nu hade vi kommit in i storskogen. Skogen där vi brukade gå och plocka svamp och även lingon när det var den tiden. Där var en upptrampad gångstig och snart var vi framme vid Gäddarviken och där var det en klivstätta vid gårdsgården. Var väl lite besvärligt för kvinnfolk som hade långa kjolar, men jag som var kortkjolad klev över hur lätt som helst. Men visst måste jag vara försiktig för jag hade fina examensklänningen på mej. Nu kom vi in i en vacker hage med enbuskar och sommarblomster. Prästkragar

*"Mormor, kan du berätta om när du var liten" och jag berättar för barnbarnet Johanna.*

och blåklockar och många, många andra blommor som jag inte kunde namnen på och solen gassade så nu började vi faktiskt känna oss lite trötta.

Nu kom vi fram till en stor grind med hake, så där behövde vi inte klättra och på andra sidan grinden fanns en riktig landsväg. Det var lättare att gå på landsväg och mamma pekade och berättade. "Titta där ligger Tyskorpets och där ligger Tutorpet". Stugor som hon mindes från sin barndom när hon bodde i Hagby. Var väl inte så mycket att lyssna på, tyckte jag, när man inte kände igen folket. Nu pekade mamma åt höger och sa att där låg Forsängen och Forsängarn hade jag hört talas om så nu lyssnade jag. Jag minns inte riktigt hur det var med Forsängarn. Var han synsk eller kunde han trola. Ja någe var det, men nu minns jag inte. Vi fortsatte vår vandring och nu dröjde det inte länge förrän vi såg gaveln på Byttbolsstugan. "Nej men titta nu är vi strax framme" ropade vi och vi tyckte redan att vi kände kaffelukten.

Ja, nu var vi äntligen framme vid Byttbol och moster Elin kom ut på farstugan och tog emot. Och det blev ett fasligt nigande och gratulerande och välkomnande och "Kärhjärtandes, har ni gått hela vägen. Vilket storfrämmande. Ja, dethär blev en riktig överraskning". Bakom moster stod barna, mina kusiner. Lite blyga med detsamma men det gick snart över. "Varsegoda å stig in" sa moster och i köket stod kaffebordet å väntade och på spisen stod kaffepannan å puttrade. Nu kom morbror Karl in. Hade haft utesysslor som han var tvungen avsluta. Den snälla morbror Kalle. Och nu var vi alla placerade runt kaffebordet och kalasade på mosters goda bullar och kakor. I vaggan låg den yngsta och sov oberörd av kaffedoft och prat. Dom två äldsta av kusinerna var omkring min ålder och sedan var det

tripp trapp trull. Mätta och belåtna av saft och dopp fick vi lämna kaffebordet. Nu skenade vi ut för att inspektera lagård och stall och svinstia. Men korna var ute så det var bara en kalv i en kätte som vi kunde vänslas med. Lite bortom gick fåren i en hage för sej. Bråkande kom dom emot oss och som tur var hade vi tagit med oss en stor brödkaka som vi försökte dela så rättvist som möjligt.

Småkusinerna var lite blyga och inte så språksamma, men efter ett besök på utedassen blev vi liksom mer bekanta och jag minns särskilt Signe, en pigg tre-fyraåring.

När vi kom tillbaks till stugan hade fotvandrarerna lagt sig att vila i gröngräset. Det såg skönt ut men vi barn var inte trötta. Nu kom morbror Karl och ledde en häst. "Vill Sigrید rida?" frågade han och log så vänligt mot mej. Mja, inte var jag väl så pigg på de inte, men det var väl skam å visa sej rädd också. Morbror hjälpte mej opp på hästryggen och sedan lyfte han också upp min kusin Bror-Knut, en liten knubbig tvååring, och satte honom framför mej. Oh fasa, rädd var jag själv och så skulle jag hålla i pojken också. Men hästen och morbror gick sävligt ett par varv på stallbacken så det var varken hopp eller galopp och efter den korta ridturen blev vi nedlyftade både pojken och jag. "Det var väl en rolig ridtur" frågade morbror. "Jaadå", ljög jag utan att blinka.

Snart blev det tal om hemresa men innan dess hade vi även ätit middag, så nu var vi riktigt mätta och belåtna. Nu skulle vi åka tåg. Började väl närma sej mjölkdays för mormor. Så nu blev det ett tackande och nigande och "välkomna tebaks snart" och nu gick vi landsvägen fram till Länna station. Var väl bara någon kilometer. Vi kom precis lagom till tågdags och steg in i en tredjeklasskupé med träbänkar och vattenkaraffin och glas i en behållare på väggen. Det var roligt åka tåg. "Hoppas banvakten har öppnat bommarna" und-

rade min mamma. Alldeles nära där vi bodde gick landsvägen över banan och då måste det vara bommar som skulle stängas över vägen innan tåget kom så inte nån gubbe med häst skulle bli överkörd av tåget. Och när tåget sedan passerat skulle bommarna stängas över järnvägen och det blev fri passage för landsvägstrafiken. Många gånger körde vi ett kraschande och tåget körde mot bommarna som gick i krasch. Banvakten hade glömt öppna bommarna. Det var

nämigen så att banvakten hade köpt sej en grammofon så han hade lite annat att pyssla med och hade totalt glömt öppna bommarna. Banvakten var lite törstig också, så han hade kanske somnat. Av skadan blir man vis, så lokföraren saktade alltid farten vid dom där bommarna och var dom då icke öppnade så stannade lokföraren tåget och gick själv av och öppnade bommarna. Och allt gick väl.

Den här gången hade vi tur och tåget kom fram till våran station

utan större äventyr. Det var skönt komma hem till pappa och katten som väntade och mormor fortsatte promenaden hem till sin stuga där morfar och korna och grisen och katten väntade och vi var alla så välkomna.

Sigrید Lagervall Ekström

## Vintermorgon

*Vid bäckens fåra täckt av kristaller  
den begynnande dagens bleka skugga faller  
Ett naturens konstverk inramat i snö  
rofylt den vilar i väntan på tö*

*På nytt den skall födas till liv  
i vårsolens flödande giv  
En kretsång så evig och skön  
Ett skådespel uppfört av naturens rön*

*Vilken prakt för den som både kan se och höra  
Ack människa varför skall du allt förstöra  
Det är så äkta och vackert helt som det är  
Men det kanske ändå är för mycket man begär*

Anton

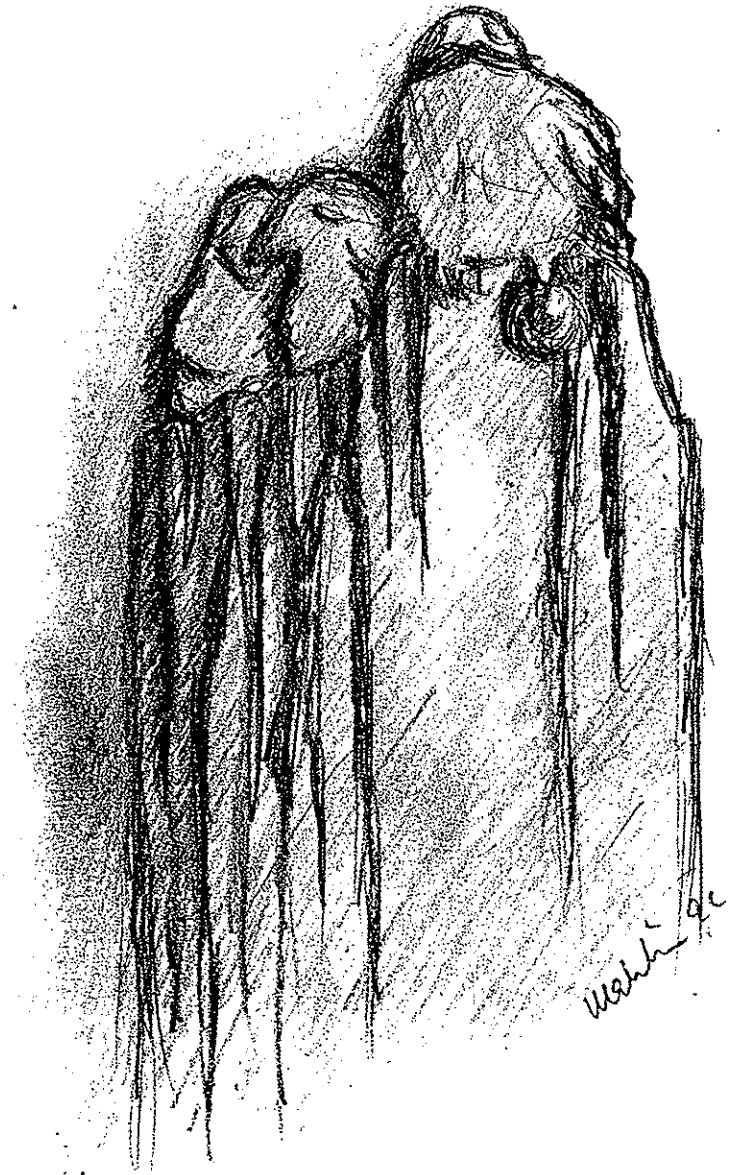
## Älska

*Rågen växer och gräset gro  
Ställ av pannan, sätt på mor  
Krama om behagen  
Utnyttja barnbidragen*

*Vid din ålders höst  
Det blir svårt att finna tröst  
För vad du sumpat i den vägen  
för stapplande blir stegen*

*Du blir valhänt och yr  
medan känslorna flyr  
Nästan alla blir lika  
Livet uppehålls med fika.*

Anton



Skulpturen "Kråkfamilj" står på skolgården vid Almunge högstadium. Den är utförd i natursten, betong och brons av konstnären Carl-Gustav Torstensson. Eleven vid skolan, Mahlin Andersson 9C, har upplevt skulpturen som teckningen ovan visar.



# Olympiamedalj på cykel till Almunge

## Gösta Carlsson trea i landsvägsloppet

Dansken Henry Hansen segrade överlägset i det olympiska cykelloppet över 165 km. Sverige - och Almunge - fick inte bara en utan faktiskt två bronsmedaljer med sig hem genom Gösta Karlsson. Det var i mycket hög grad ett resultat av cykelledaren Artur Gozzis hazardartade vågspel före loppet. Han telegraferade hem efter Gösta sedan ha själv och OS-truppen i övrigt kommit på plats och sett banans karaktär. Men den avgörande insatsen stod förstas Gösta själv för, framför allt genom sin storartade körning under loppets sista halva.

Vädret var mulet, det var vindstilla och det såg bokstavligen talat mörkt ut för Sverige denna tidiga augustitisdag ute vid startplatsen i Hembrug en halvmil nordväst om olympiastaden.

Det svenska laget hade kommit överens om startordningen Erik Jansson, Hjalmar Pettersson, Georg "Enskede" Johnsson och Gösta Carlsson.

Första start gick klockan 8.00. Eftersom det var två minuters startmellanrum mellan de tävlande, fick Gösta Carlsson med startnummer 98 ge sig i väg först kring kvart över elva. Då hade Henry Hansen med startnummer fyra bara knappt sex mil kvar till målet.

Banan gick via Haarlem till den lilla kustbyn Scheveningen utanför Haag. Till största delen var den asfalterad, men det förekom också smärre avsnitt på grus, tegel (!) och trä (!!!).

Vid vändpunkten i Scheveningen hade Henry Hansen tagit täten med 2 timmar och 27 minuter följd av italienaren Grandi och engelsmannen Southall båda på 2.28. Gösta Carlsson var bäst av svenskarna på sjunde plats och hade 2.33. Övriga svenskar hade tappat betydligt på täten redan här.

Det var inte underligt om landslags- och tillika Fyrishofsledaren Artur Gozzi börjat få ångest. Ett fiasko föreföll inte vara alltför avlägset. Gozzi hade ju på eget bevåg kallat ner Gösta, när han sett hur bra den här banan borde passa honom.

Det blåste emellertid upp allt eftersom dagen gick. Både Gozzi och många andra frågade sig säkert vad Gösta skulle kunna göra i den motvind på hemvägen, som de tidigast startande haft förmånen att slippa ifrån.

Nu handlar ju cykel om betydligt mera än vindstyrkor och vindriktningar. Det visade sig att Gösta disponerat sitt lopp föredömligt och hade gott om krafter kvar efter vändpunkten. Vad spelade då motvinden för roll, när Gösta hade ord om sig att vara Sveriges och kanske en av världens främsta motvindsåkare vid den här tidpunkten.

För fort gick det. Henry Eidmark i Idrottsbladet åkte efter Gösta i en följebil och var rent lyrisk i sin beskrivning av det tempo han lyckades hålla: "De långa välformade, kraftiga men dock smäckra benen gingo i jämn metodisk takt som ett par pistonger. 35 - 40 km i timmen noterades stadigt.

De konkurrenter som upphämtades hade inte skuggan av en chans att hänga på. Som ett jehu stod han upp i pedalerna, när den branta backen upp till Haarlem skulle forceras."

Dessbättre hade vinden vänt ut på eftermiddagen och Gösta kunnat utnyttja detta genom att skifta utväxling från 81 till 86 tum. Med en kedjekrans om 18 respektive 17 tänder på vardera sidan om navet gjorde man helt enkelt detta genom att vända på bakhjulet. Och då gick det förstås att köra betydligt fortare, om man orkade.

Henry Hansen hade i triumftåg anlänt till målet som allra första man strax före 13.00. Han fick ett ovasionsartat mottagande helt värdigt den olympiasegrare han några timmar senare skulle vara, men vid den här tidpunkten knappast kunde känna sig helt säker på att bli.

När Gösta Carlsson dundrade över mållinjen vid kvart över fyra och petade ner Grandi från prispallen kunde Henry Hansen lättad pusta ut med vetskapen om att guldmedaljen var hans.

Landsvägsloppet blev med andra ord en stor skandinavisk framgång där endast England av de klassiska cykelnationerna klarade att leva

upp till sitt rykte. Av bara farten fick också Danmark guld och Sverige brons - genom Gösta Carlsson, Erik Jansson och "Enskede" Johnsson - i lagtävlingen.

Bernt Karlsson

### Resultat

#### Cykel 165 km landsväg

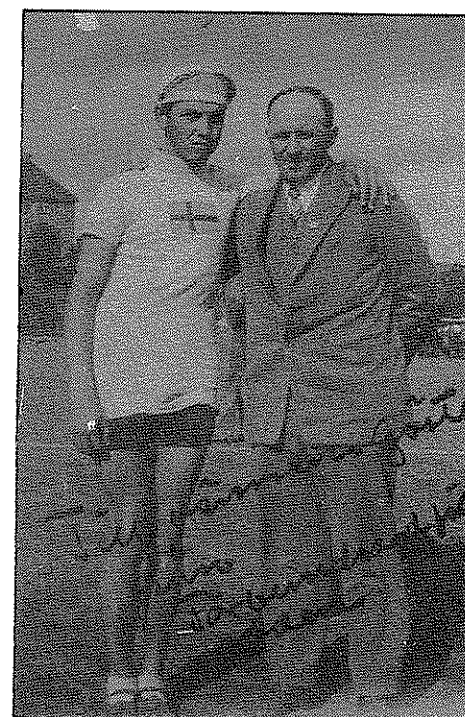
Tisdag 7 augusti 1928

#### Individuellt

1. Henry Hansen, Danmark	4.47.18
2. Southall, England	4.55.06
3. Gösta Carlsson, Sverige	5.00.17
4. Grandi, Italien	5.02.05
5. Louterwasser, England	5.02.57
6. Amstein, Schweiz	5.04.41
7. Nielsen, Danmark	5.05.37
8. Aumerbe, Frankrike	5.07.12
9. Cairont, Schwetz	5.08.46
10. Hellberg, Finland	5.09.20
14. Jansson, Erik	5.13.17
17. Georg Johnsson	5.14.15
32. Hjalmar Pettersson	5.21.46

#### Lag

1. Danmark	15.09.14
2. England	15.14.49
3. Sverige (Carlsson, Jansson, Johnsson)	15.27.49



Gösta Carlsson var bara reserv men blev överraskande bronsmedaljör i landsvägsloppet.

## Bronset hämtades vid Silverdal

- Den fullständiga lyckan inställer sig bara, när man vunnit. Sådan är idrotten. Men visst får jag vara nöjd med tredjeplatsen. Särskilt med tanke på omständigheterna...

Gösta Carlsson har fått chansen att pusta ut efter sitt formidabla bronslopp och samla sig för medaljintervju. Det har hunnit gå ett bra tag sedan han passerade mållinjen - 60 år för att vara mera exakt. OS-loppet ägde alltså rum 1928, närmare bestämt i Amsterdam.

Gösta hade i IF Thors färger slagit igenom på allvar i svensk cykel 1925. Han hade talang och begåvning, men begåvningen inskränkte sig inte enbart till idrottens värld. Lindblads cykelfabrik i Stockholm, som i nutida termer uppträdde som frikostig sponsor för cykelsporten, förklarade sig villig att medverka till att han skulle kunna gå igenom folkskolelärarseminariet.

Framgångarna blev ännu större 1926 med 9 segrar och fricykel från Nymanbolagen som belöning. 1927 skulle bli det stora året och det började riktigt bra med en trefyra segrar på västkanten. Under sommaren uteblev däremot framgångarna praktiskt taget helt.

- Men på hösten kunde jag i alla fall vinna SM på 100 km.

Olympiaåret 1928 började dåligt. Hela försäsongen led Gösta - som numera tävlade för SK Fyrishof - av maginfluensa och kunde inte alls göra sig gällande på det sätt han hade önskat. Olympiatruppen till Holland togs - utan någon Gösta Carlsson.

Det blev SM-tävlingar på flacka banor runt Uppsala och Tierp några veckor före OS. Då hände det:

Ja, jag kom först tvåa på 10 km och lyckades sedan vinna 100 km liksom de två föregående åren.

En och annan började undra om Gösta ändå inte skulle ha varit med till Amsterdam. Bantypen där nere skulle förmodligen icke skilja sig alltför mycket från Uppsalaslätten. Han skulle ha haft en chans.

En stor del av sommarlovet från seminariet tillbringades vid Silverdal.

- En dag när jag stod på vedbacken svängde en motorcykel in med representanten för Lindblads cykelfabrik i Uppsala, den gamle stjärncyklisten Sigfrid Moberg i sidvagnen. Han skrek; "Nu brinner det i Amsterdam och du skall dit och släcka".

Landslagsledaren Artur Gozzi, som tillika var ledare för SK Fyrishof, hade på eget bevåg låtit ilbud gå efter Gösta, när Folke Nilsson och Gustaf Svärd av olika anledningar blev indisponibla för start.

Det blev att ge sig av nästan omgående. Tiden var knapp och resan lång. Mellan Köpenhamn och Hamburg skulle han t o m få åka flyg. Något mycket ovanligt på den här tiden.

- Vetskapen om detta gjorde min mormor utom sig av förskräckelse. Det kunde aldrig sluta väl, befara-de hon.

Väl i Amsterdam var det inte alls säkert att Gösta skulle få starta. Först skulle det köras en uttagningstävling om de fyra platserna i det svenska laget mellan de fem cyklisterna som fanns på plats.

Och den höll på att sluta mycket illa för Göstas del.

- Jag körde helt enkelt fel och förlorade minst en kvart men lyckades ändå slå Erik Nordin och ta fjärdeplatsen.

Det skulle alltså bli start för Göstas del.

- Innan jag startade, minns jag hur jag tillsammans med Sven Jer-ring tittade på flaggstängerna vid startplatsen och diskuterade vindförhållandena. Med tanke på skillnaden i hur snabbt havsluften värms upp i förhållanden till luften över land innebär det inte sällan frånlandsvind under förmiddagarna och pålandsvind under eftermiddagarna.

För Göstas del skulle det innebära medvind på utvägen och motvind på hemvägen.

- Men hade jag tur, skulle vinden hinna vända, innan jag var i mål.

Att det gällde att hushålla med krafterna och disponera loppet rätt var livsviktigt under dessa omständigheter.

- Konsten var att hålla högt och jämt tempo utan att anspänna sig. Och det gjorde Gösta. Vid vänd-

punkten i Scheveningen låg han 7:a utan att ha gått på sitt maximum.

- Folke Nilsson stod på plats där och skrek till mig hur jag låg till, så då förstod jag, att jag hade chansen.

På hemvägen körde Gösta i rent ursinne och hade - liksom Henry Hansen - bättre tid på den andra än den första halvan av loppet.

Det gav en tredjeplats och en bronsmedalj.

När cykeltruppen kom hem till Uppsala på fredagen efter loppet intervjuade Upsala Nya Tidning lagledaren Artur Gozzi, som så gott det gick försökte förmedla stämningarna från slagplatsen efter det att cykelloppet avslutats.

"Den svenska placeringen kom som en överraskning för alla därnere och det behöver knappast sägas att glädjen stod högt i tak. Jag själv var minst sagt själslagad. Hela

ansvaret låg ju på mig. Jag hade ju tagit ned Gösta Carlsson utan att rådfråga någon. Han blev ju den svenska framgången. Utan honom hade Sverige varit nionde nationslag och bäste svensk först på 16:e plats."

Vad Gösta själv tyckte, brydde sig däremot inte Upsala Nya Tidning om. Därför är det tur att Almunge Allehanda finns.

Bernt Karlsson

## Guldlyft av "Fimpen"

Även årets olympiader gav medalj till Almunge och det av ädlaste valör. Vid handikapp-OS i Söul i oktober klämde Bengt "Fimpen" Lindberg i med 250 kg - eller ett kvarts ton, om man tycker det låter bättre - i bänkpress och erövrade därmed sitt tredje OS-guld. De två första tog han på den tiden han bodde i Solna.

"Fimpen" är sedan några år tillbaka naturaliserad Almungebo i eget nybyggt hus på stora Ellringevägen. I och med detta kan han med all rätt ta plats bland socknens allra största idrottsmän genom tiderna.

Almunge Allehanda gratulerar och önskar Lycka till i fortsättningen!

●  
**Gräver grunder**

●  
**Muddrar sjöar**

●  
**Dikar**

●  
**Lägger vatten & avlopp**

**MASKINENTREPRENÖR**  
**DAN NYSTRÖM**  
**TEL. 0174/210 84**

Vid behov av buss för alla slags resor, vänd Er till:



**Bengt Eklunds Buss**

Tel 018/38 70 35  
010/7908 22

# Öster i Rävsången - krigsfånge i Norge

Vid generalmönstringen med Upplands regemente på Polacksbacken den 1 juli 1820 beviljades soldaten Matts Mattsson Öster på roten nr 102 Kamsta vid Rasbo kompani avsked från sin tjänst på grund av sjuklighet. I generalmönstringsrullen antecknade mönsterskrivaren: "Tjänst med beröm. Anmäldes till underhåll, emedan han gjort alla de senaste årens fälttåg, varit fånge i Norge i 4 år, utfattig, gammal och svag." Mer koncentrerat och träffsäkert skulle väl knappast en så skiftesrik livsgärning, som den Matts Öster utfört, kunna beskrivas

När det varit generalmönstring på Polacksbacken nästan 20 år tidigare, närmare bestämt den 22 september året 1800, hade dåvarande soldaten på Kamsta rote Johan Ersson Öster fått avsked. Detta resulterade i följande kortfattade och lakoniska kommentar i generalmönstringsrullen: "Svag kar' é skadad i vänstra armen." Johan Öster hade tjänat för roten i 10 år och med största sannolikhet deltagit i sjöslaget mot Ryssland vid Svensksund i Finska viken 1790.

Det ankom nu på roten att sätta upp en ny soldat. Valet föll på torparen Matts Mattsson från Ästuna, som den 2 maj 1801 utsågs till Johan Östers efterträdare. Likt sin företrädare antog Matts Mattsson soldatnamnet Öster. Det hade för övrigt burits av åtminstone fyra av hans föregångare i tjänsten under en sammanlagd tid av över 60 år.

Matts Mattsson var född i Östunabergs torp i Östuna 1774 eller möjligen 1775. Uppgifterna varierar. Han var således i 25-årsåldern, när han blev soldat. Uniformen blev jämförelsevis billig. Han mätte bara 5 fot och 8 tum - eller 165 cm - i strumplästen och var alltså långt ifrån någon rese. Men medellängden var också mindre vid den här tiden än i dag.

Hustrun hette Stina Brita Mattsdotter och var född i Vittinge 1769. Via Olunda i Lagga kom hon till Ästuna, där hon gifte sig med Matts Mattsson i juli 1798. Knappt tre månader efter vigseln

föddes sonen Anders. Den lilla familjen flyttade strax därefter till Westerdal i Östuna, där Matts Mattsson blev torpare.

Vad som utlöste beslutet att bli soldat och flytta till Almunge är osäkert, men otvivelaktigt hade soldaterna högre social status och åtnjöt en betydligt större grad av självständighet än torparna. Och det kunde ju vara skäl nog.

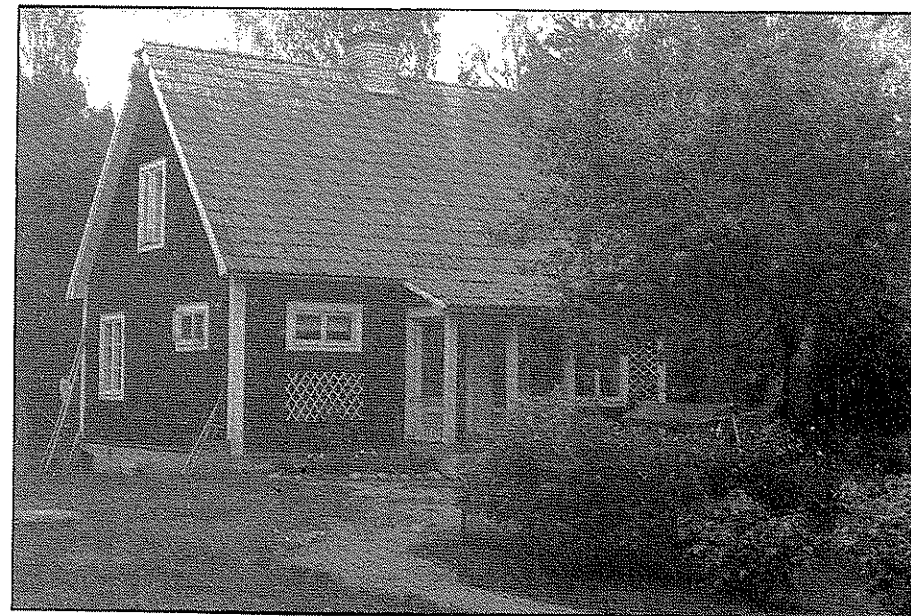
Till skillnad från torparen slapp soldaten göra dagsverken hos någon godsägare. Han kunde vid sidan av bruket av sitt soldattorp etablera sig som fri hantverkare - murare, snickare, skomakare osv och ställa sina tjänster till förfogande till bönder och andra både inom och utanför roten mot betalning.

För Matts Öster, som han alltså

sonen Anders var det sannolikt förenat med stor lycka att kunna flytta in i Kamsta soldathus. Detta var beläget i den allra sydligaste delen av Ulvsbygden och bär i dag namnet Rävsången. (Dagens huvudbyggnad lär för övrigt ha uppförts över husgrunden till den gamla soldatstugan).

De första åren i Kamsta soldathus blev förhållandevis lugna för Östers. 1802 utökades familjen med en dotter, som fick namnet Anna-Caisa. Fader Matts deltog i generalmönstringarna på Polacksbacken 1803 och 1806. Mellan generalmönstringarna, närmaste bestämt 1804, föddes dottern Stina.

Men sedan var det slut på friden. Det började med att soldat Öster fick utrusta sig för krigsförsettningssvis skulle komma att tjäna och följa med på Gustav IV heta, hustru Stina Brita och lilla Adolfs skäligen misslyckade fält-



Dagens Rävsången lär ha uppförts över grunden till Matts Östers gamla soldatstuga.





Just till höger om flaggstången på Jerpset står minnesstenen, som erinrar om den dramatiska natten till den 25 maj 1808.

tåg till Tyskland 1806 för att delta i kriget mot kejsar Napoleon och Frankrike.

En truppstyrka överfördes till Svenska Pommern i vilken Matts Öster ingick tillsammans med ytterligare fyra, eller möjligen fem, Almungesoldater. Efter Tilsitfreden 1807 fick den svenska armén inte längre något understöd av de engelska trupperna utan måste överge Stralsund och retreatera hem över Rügen. I december 1807 var kontingenten från det tyska fälttåget, med bl a soldaten nr 102 Matts Öster från Almunge, åter hemma i Sverige och "förklades på roten", som uttrycket lät.

När Matts Öster kom hem till Kamsta soldathus, möttes han av ytterligare en familjemedlem. Under hans frånvaro på utrikes ort hade nämligen hustrun Stina Brita nedkommit med en son, som fått namnet Jan.

Tiden hemma på roten blev emellertid kortvarig. Redan i mars 1808, tre månader senare bara, var soldat Öster - tillsammans med ytterligare fem Almungesoldater - på marsch igen.

Efter att Danmark förklarade krig mot Sverige i februari hade Uplands regemente fått order om att marschera till arméns väst-

front, som stod vid norska gränsen i Värmland och Dalsland.

Rasbo kompani med de sex Almungesoldaterna anträdde marschen den 30 mars, gick till Kävlinge den 31 och därifrån till Saxån i trakten av Lindesberg den 1 april.

Den 9 april skildes jägarna från regementet för att tillsammans med Hälsinge regementes jägare bilda andra brigadens jägarebataljon under chefskap av kapten Carl Wilhelm Bauman. Bland jägarna återfanns soldaten nr 102 Matts Öster från Almunge.

Den 14 april passerade jägareförbandet gränsen till Norge i trakten av Krokfors och Högsäter.

Huvudstyrkan från Uplands regemente gick ungefär samtidigt över gränsen mellan Eda och Magnor och höll kurs mot Kongsvinger. Bara några dagar senare, eller den 18 april, deltog den aktivt i stormningen av Lier skans några km söder om Kongsvinger. Det blev en intensiv kamp, som pågick i flera timmar, innan svenskarna lyckades jaga norrmännen på flykten och besätta skansen. Uplands regemente och då särskilt Rasbo kompani, fick de bästa vitsord för insatsen. Man kan på goda grunder räkna med att soldaterna från Almunge, Matts

Öster dock undantagen, fanns med här.

Matts Öster befann sig i stället vid Haneborg några mil längre söderut tillsammans med sitt jägareförband. Redan dagen efter kampen vid Lier, alltså den 19 april, stötte förbandet på fiendlig trupp. I den korta men intensiva sammandrabbning som följde, döddes fyra fiender och tre togs till fånga. Denna händelse kan man däremot räkna med att Matts Öster var inblandad i.

Under senare delen av maj månad hade kapten Baumans jägarekompani förflyttats norrut till Vestmarka, där det besatt gårdarna Jerpset (Hjärpsäter), Harstad och Ødegården, belägna cirka 8 km sydväst om Skotterud och en halvmil innanför den norska gränsen.

Vid Jerpset låg en närmare 60 man stark postering av jägarekompaniet under ledning av friherre Gustaf Reinhold Ulfsparré, till Kydingeholm i Alunda och fänrik Olof Johan Wijnblad. Där fanns också Matts Öster med.

Genom spejare och patruller hade Ulfsparré den 24 maj blivit underrättad om att fiendliga trupper varit synliga på Mangelfjellet, varför han på kvällen sände ut fänrik Wijnblad med 28

man för att undersöka trakten kring gården Ljøllner.

Misstanken om de fiendliga truppörelserna var berättigad. Chefen för den norska centrumbrigaden överste Bernhard Ditlef von Staffeldt, som hade upprättat sitt högkvarter vid Kongsvinger, hade kommenderat Leirdalske lette infanterikompaniet under kapten Wilhelm Jürgensen och Aamodske skiløperkompaniet under löjtnant Blix att bege sig ner genom Vestmarka för att rikta ett angrepp på just Jerpset. Leirdalske lette infanterikompaniet var en del av det Bergenhusiske regementet i Bergen. Kompaniet hörde hemma i Sogn, närmare bestämt i Sognfjordens innersta delar i dalgångarna nedanför Fillefjell. Soldaterna kom från Leirdal och Årdal men också från Aurland, Sogndal, Hafslo, Solvorn och Marifjøra. Kompanichefen Jürgensen var däremot född i Schleswig.

De Aamodske skiløperne var en del av den Sonnanfjeldske skiløperbataljon. Kompaniet hörde hemma i Hedmark och bestod av tre fördelningar; den tynsetske med centrum i Tynset, den rendalske med centrum i Rendal och den aamodske med centrum i Åmot i närheten av Rena.

Leirdølerne var inkvarterade på gården Nordre Eier i Solør, varifrån de avmarscherade den 23 maj mot Vestmarka. Skiløperne samlades vid Fulu i Sør-Odal, där de tillsammans med leirdølerne blev färdiga över Glomma senare samma dag. De samlade trupperna omfattade omkring 150 man.

Under marschen genom Vestmarkas skogar hade de norska

trupperna glädjen att få sakkunnig vägvisning av bonden Trond Jerpset, ägare till gården Jerpset. Han var inkallad som skiløpermand till Kongsvinger fästning, men hade varit hemma på sin gård på permission och då träffat på de svenska inkräktarna. Väl kommen tillbaka till Kongsvinger fästning anses han ha haft ett avgörande ord med på vägen, när överste Staffeldt beslöt att sända trupp till Jerpset.

I frånvaro av fänrik Wijnblad och hans 28 man blev på natten till den 25 maj mellan 01.00 och 02.00 den svenska posteringen på Jerpset helt överrumplad. Eftersom det inte bara var mörkt utan också rådde tät dimma, var det lätt för norrmännen att komma svenskarna in på livet. De fem posterna som stod på vakt runt gården märkte inget.

Medan de Aamodske skiløperne gjorde en kringgående rörelse för att ta svenskarna i ryggen, gick leirdølerne med Trond Jerpset som vägvisare rätt fram och slog till direkt.

Det berättas, att Trond Jerpset skall ha övermannat en första vaktpost, som stod uppe på en sten en bit från bebyggelsen. Genom att tala svenska kunde han lura ner vaktposten från stenen. Han kastade sig snabbt över posten och fick i samma ögonblick undsättning av leirdølingen Ivar Kjærkjeteigen. Därmed var den första svensken - och upplänningen - oskadliggjord. Stenen kallas än i dag "svenskesteinen".

Kapten Jürgensen lär ha frågat Endre Ivarson Holde, om han kunde taga hand om gevärs-

posten, som stod på körbron till ladan. Därinne sov avlösningsskapet till vaktposterna. Han sa ja, begav sig mot gevärsposten så ljudlöst han kunde, men posten upptäckte honom, gav till ett högljutt skrik och sände iväg ett skott som dock bommade.

Detta blev signalen till anfall för leirdølerne samtidigt som alla sovande upplänningar väcktes momentant. Leirdølerne sköt och försökte slå sig in i byggnaderna med gevärskolvorna. Löjtnant Ulfsparré försvarade sig så gott han kunde med sina 27 man - yrvakna och halvklädda - däribland Matts Öster.

Till slut stormade den överlägsne norska styrkan svenskarna. Den redan sårade löjtnant Ulfsparré övermannades ute på gårdstunet med krav på att ge upp. Ulfsparré vägrade. Den leirdalske korpralen Hans Sørensen Lem skall då ha tagit Ulfsparré i kragen och ruskat om honom. Några leirdølingar fick då uppfattningen att korpral Lem var hotad och grep därför in genom att helt enkelt sticka ner löjtnant Ulfsparré med bajonetten. Det anses att detta var ett av de ytterst få tillfällen under hela kriget, då det förekom "gruvsomhet".

Utöver löjtnant Ulfsparré fick tre upplänningar sätta livet till, medan de övriga 24 - däribland Matts Öster - togs till fånga. Norrmännen förlorade enbart en stupad.

Till minne av denna händelse restes 1908 en minnessten på Jerpset med inskriptionen:

"Trond Jerpset og Leirdølene seirede her i kamp for fedrelandet natta till den 25. mai 1808". På

ALMUNGE  
EL  
Gunnar Nilsson

LINDSTRÖMS ELEKTRISKA

SERVICE OCH INSTALLATIONSARBETEN  
Tel 0174-200 61, 200 00

platsen för minnesstenen samlas än i dag befolkningen i Vestmarka och firar 17 maj.

Någon bebyggelse på Jerpset från tiden för drabbningen mellan svenskarna och norrmännen 1808 finns däremot inte längre kvar. I början av 1900-talet revs huvudbyggnaden, som t o m sades ha haft kulhål i väggarna sedan den dramatiska majnatten ungefär 100 år tidigare.

Matts Öster och de övriga 23 uppländska krigsfångarna skulle egentligen ha förts till Kongsvingers fästning, men så blev inte fallet. Skälet framgår av ett inlägg i tidningen "Budstikken", som överste Staffeldt fick publicerat i juni månad 1080. Där skriver han bl a:

"I den vid gården Jerpset sistlidna 25 maj förekommande afären togs 24 svenska fångar; för att spara dessa människor så mycket som möjligt för strapatser och tröttande marscher fram och tillbaka ville jag ej transportera dem till Kongsvinger, utan lät dem vila i Odalen tills de senare skulle föras till Christiania (d v s Oslo). Jag hänvände mig då till hr länsman Hersetter med uppmaning, att han skulle sörja för att dessa fångar under den tid de var i Odalen, kunde bli försynta med nödvändiga livsmedel. Med största beredvillighet påtog han sig icke allenast detta, utan har därtill utspisat dem med fem (5) måltider varm mat. Betalningen för detta anger länsmannen till 10 Riksdaler och väntar att dessa 10 Riksdaler av mig måtte bli utdelade till den eller de krigare som bäst hade förtjänat desamma".

De uppländska krigsfångarna kom efter bara några dagar till Christiania. Den 29 maj 1808 registrerades det 26 nya krigsfångar på Akershus fästning i en liggare, som skulle komma att omfatta inte bara svenska utan också engelska krigsfångar för perioden 12 januari - 31 december 1808. I liggaren upptar de numren 192 - 217, varav man kan

misstänka att i varje fall den siste - av namnet att döma - knappast torde ha tillhört Uplands regemente.

Så här såg förteckningen ut:

192. Soldat Petter Bergström
193. Soldat Erich Sand
194. Soldat Petter Ask
195. Soldat Johan Crack
196. Soldat Erich Fyhr
197. Soldat Lars Borg
198. Soldat Jan Petter Hoff
199. Soldat Abraham Erickström
200. Soldat Mattis Kunch
201. Soldat Johan Freyd
202. Soldat Johan Blesholm
203. Soldat Lars Bever
204. Soldat Anders Fløgt
205. Soldat Carl Juell
206. Soldat Erich Stor
207. Soldat Mattias Øster
208. Soldat Anders Ed
209. Corporal Johan Søder
210. Soldat Lars Andersson Fyhr
211. Soldat Anders Lød
212. Soldat Peder Copp
213. Soldat Anders Grøn
214. Soldat Elias Kraft
215. Soldat Erich Knop
216. Soldat Gustaf Reinhold Alvfors
217. Soldat Ole Monsen

Nr 207 är alltså Matts Öster från Kamsta rote i Almunge med lätt förnorskad stavning.

Efter en tid på Akershus fästning blev Matts Öster "avsendt til Toten på arbeid", enligt en anteckning i krigsfångerrullan. Han hade då kostat värdskapet på Akershus 2 Riksdaler och 66 Schilling i förplägnad.

Toten är området söder om Gjøvik och väster om Mjøsa - närmare bestämt kring Lena, Skreia och Kapp - i Oppland. Var Matts Öster mera exakt befann sig och vad han gjorde där, är - i varje fall än så länge - bevarat i det fördolda. Traditionen i området säger emellertid att krigsfångar varit sysselsatta med vägbyggen. Det förefaller därför inte alls otroligt, att även Matts Öster togs i anspråk för sådana

uppgifter.

Bara en och en halv månad efter det att det uppländska jägarekompaniet slagits och tillfångatagits vid Jerpset, fick Uplands regemente order om att gruppera om och med "marsch forcé" bege sig till Grisslehamn. Därifrån skulle regementet skeppas över till Finland för att förstärka den finländska armén i kriget mot Ryssland. Den 10 juli kom marschordern och den 7 och 8 augusti embarkerade regementet fartyg som låg i hamn i Grisslehamn.

Det finns alla skäl att misstänka att regementet väckte stort uppseende, när det passerade genom sin hembygd. Med all sannolikhet var missnöjet betydande bland soldaterna, att de inte fick göra något besök hemma på roten, när de var så nära.

Förmodligen kunde de i alla fall få fram olika meddelanden till sina anhöriga. Det är därför inte otroligt, att familjen Öster i Kamsta soldathus på Ulfbygden faktiskt kunde få reda på att husfar Matts blivit lämnad kvar i Norge men att hans öde i övrigt var okänt.

Möjligen var det hans lycka, att han togs till fånga vid Jerpset och inte behövde följa med till Finland. Detta fälttåg blev ju ödesdigert för hela nationen och åtskilliga var de uppländska soldater, som skulle få sätta livet till på slagfält och under ansträngande reträtter.

Den 14 september 1809 träffades en överenskommelse om vapenstillestånd mellan Danmark-Norge å den ena sidan och Sverige å den andra. Den 10 december 1809 slöts så fred mellan länderna - utan några landavträdelser eller gränsjusteringar - i Jönköping.

Bara några dagar senare eller den 17 september skulle sedan Sverige vid freden i Fredrikshamn förlora Finland till Ryssland.

Efter fredsslutet skulle enligt

kunglig order alla svenska krigsfångar i Norge släppas fria. I en skrivelse undertecknad av prins Fredrik av Hessen, kommenderande general Sunnanfjells och daterad den 3 januari 1810 blev Kongsvinger kommendantskap pålagt att utse en officer som skulle ombesörja överlämnandet av krigsfångarna vid Magnor mot kvittering.

Därmed hade alltså den formella grunden lagts för att också Matts Öster skulle kunna återvända hem. När han kom hem är dock osäkert. 1812 var han i alla fall definitivt hemma enligt uppgifter bl a i inmönstringsrullorna från den 10 augusti och 15 september 1812.

Med all sannolikhet var han hemma redan i slutet av 1811. Det finns goda skäl att misstänka detta, eftersom hustrun Stina Brita den 2 augusti 1812 nedkom med en son. Han fick för övrigt det ärofyllda namnet Matts och skulle långt senare bli soldat som sin far.

Det förefaller därför som om fyra år i Norge är lite väl tilltaget. Men det går ändå inte att helt se bort från den ingressvis nämnda noteringen från generalmönstringsrullan 1820.

1813 fick Matts Öster ta en kommendering hemma i socknen för bevaringsmanskapets excercerande. Det var säkert en välkommen order efter den långa bortavaron hemifrån, som han fått vara med om.

På våren 1813 avseglade 30 000 svenskar till Tyskland för att under den nye tronföljaren kronprins Carl Johan - blivande kung Karl XIV Johan, den förste Bernadotten på Sveriges tron - ta upp kampen mot Frankrikes kejsare Napoleon.

Sannolikt var i varje fall 13 av Almunges 14 soldatrotar representerade under detta fälttåg. En av dem som på nytt fick bege sig ut i kriget var soldat nr 102 Matts Öster från Kamsta rote. Utöver fotsoldaterna under Uplands regemente deltog också fyra ryttare

från Almunge under Livregementets kyrassiärkår i detta fälttåg.

Svenskarna, Uplands regemente och med all sannolikhet Matts Öster och de övriga Almungesoldaterna var på plats vid de omtalade slagen i Grossbeeren den 23 augusti och Dennewits den 6 september 1813, men de insattes aldrig i striden. Det var också fallet i slaget vid Leipzig den 26 - 19 oktober samma år, då kejsar Napoleon led sitt avgörande nederlag.

Krigshandlingarna avslutades med freden i Kiel den 15 januari 1814, varpå de svenska trupperna med bla Uplands regemente, Rasbo kompani och soldaterna från Almunge kommenderades att marschera till Bruxelles i Belgien. Där fullgjordes garnisons-tjänst mellan den 9 och 26 april, varpå Uplands regemente återvände till Östersjökusten och Warnemünde via Tirlemont, Lütich (Liège), Aachen, Köln, Mühlheim, Hamm, Minden, Celle, Lüneburg, Wismar och Rostock.

Under tiden hade norrmännen den 17 maj 1814 i Eidsvoll förklarat sig självständiga och antagit en egen författning. Detta gav omedelbart kronprins Carl Johan anledning att iståndsätta en uppmarsch mot Norge.

I början av augusti hade Uplands regemente förenat sig med stora svenska truppstyrkor i övrigt och tagit sig in på norskt territorium i trakten av Svinesund. Motståndet var svagt och redan den 14 augusti undertecknades ett avtal om vapenstillestånd i Moss.

I november fick sedan regementet order om att bryta upp och marschera hem. Den 7 november lämnade det Fredrikstad och den 8 december var det tillbaka i Uppsala.

Norge hade därmed förenats i union med Sverige - för 90 år framåt som det senare skulle visa sig. För rikssvenskt vidkommande inleddes en fredsperiod, som hittills varat i nästan

175 år.

Och Matts Öster hade kommit hem för gott.

1815 deltog han i generalmönstringen på Polacksbacken men var nu - endast 40 år gammal - märkt av åren som soldat. Vid nästa generalmönstring 1820, beviljades han avsked med underhåll. Han hade ju gjort alla de senaste årens fälttåg och varit krigsfånge.

Ny soldat på rote nr 102 Kamsta blev Olof Brolin Öster, född i Almunge 1795. Han tillträdde tjänsten i mars 1821.

Den 18 april 1822 avled Matts Öster. Som dödsorsak angavs gikt. Åren i fält hade tagit ut sin rätt.

Bouppteckningen förrättades den 29 april och boets värde - sedan skulderna avräknats - uppgick till 42 Riksdaler och 40 Schilling. Däri ingick en kövärderad till 25 Riksdaler och 25 Schilling och en tacka till 2 Riksdaler och 24 Schilling. Bouppteckningsmän var Erik Persson i Ösby, vilken undertecknade med namnteckning och Johan Persson i Grönviken, som bekräftade med bomärke.

Cirkeln var sluten men livet måste emellertid ändå gå vidare. De fem barnen kunde med stolthet bära med sig minnet av sin far till nästa generation. Matts Östers liv blev kort men händelserikt. Utan att han själv kom att veta om det, lade han dessutom grunden till en stor släkt. Men det är en helt annan historia.

Bernt Karlsson

## GRYDENS LIVS varubuss

Alltid fräscha varor  
Kött-Fläsk-Charkuterier

**LENA GRYDEN**

Tel. 0174-220 55



Almunge Lions Club driver sedan hösten 1978  
Biografen Röda Kvarn.

Vår målsättning är att ge alla i trakten boende  
möjlighet att få se god film till reducerade bil-  
jettpriser utan tidsödande och kostsamma resor  
till Uppsala.

Våra klubbmedlemmar arbetar utan ersättning.  
Vi räknar därför med att rörelsen så småning-  
om skall ge viss vinst. Denna skall enligt klubb-  
beslut oavkortat gå till välgörande ändamål, t e  
stöd av olika ungdomsverksamheter på orten.



Hjälp oss att nå våra mål.  
Besök traktens närmaste bio.  
Tala om vad Du vill se för filmer.

## TANKA OCH KÖR

★

Handla godis  
tidningar mat  
hos LÄNNAMACKEN

★

Använd gärna ditt  
SHELL-kontokort

★

## VÄLKOMMEN!

## HÅR & FOT



Tel. 0174-200 45

Ingela

Kerstin

## GRYDENS mur & puts

Åke Grydén

Stolpbacksvägen 6 Tel. 0174-222 10  
740 11 LÄNNAHOLM Bostad 0174-220 55  
Mobil. 010-79 53 25

Faringe Taxi

Tel. 210 11

ALMUNGE  
SNICKERIFABRIK

Skåpdörrar—Boardlamell  
Spånplattor—Byggplattor

Telefon 0174/200 31

NISSE LÖFGREN  
SKOMAKERI

Tel. 0174/200 58

STURE EKLÖFS  
ÅKERI

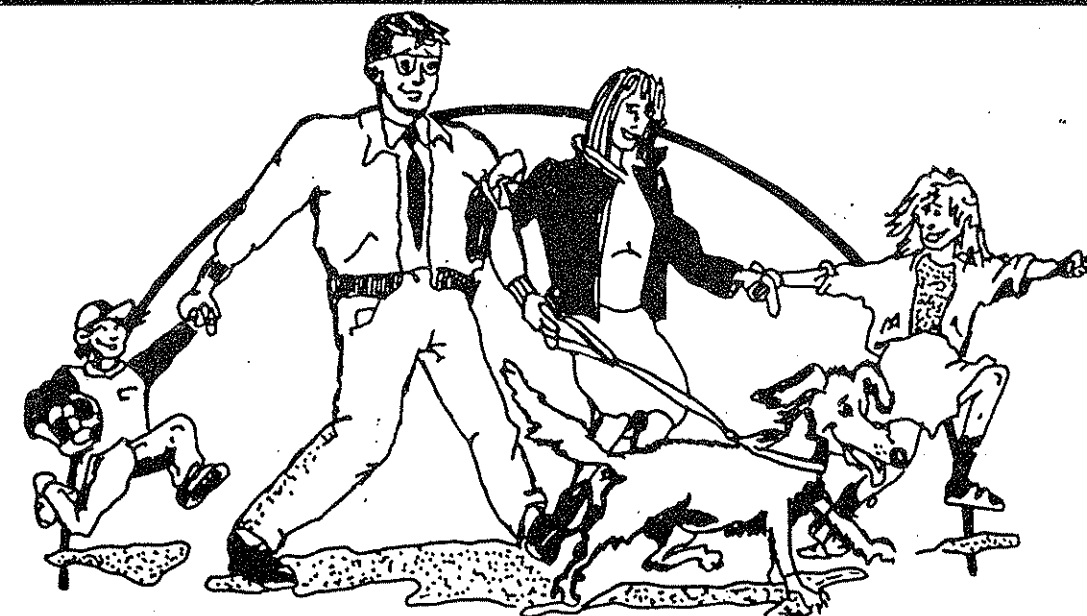
Tel. 0174/203 07

Eric Carlssons Åkeri

Tel 0174-201 01  
Biltel. 010-79 10 48/79 10 49

UPPSALA MOBILKRANAR AB

LÄNNAHOLM  
TEL 0174/222 50



Det finns hos

# Thun's

för hela familjen!





# Citarent

När det bästa är att hyra.  
Maskiner, liftar, bodar & containers.  
Vi bjuder på service & idéer.  
Alltid nära med 50 depåer.

UPPSALA	Klockargatan 6	018-10 03 55
	Stångjärnsgatan 6	018-10 01 90
MÄRSTA	Söderbyvägen 4	0760-11 83 5
NORRTÄLJE	Esplanaden 26	0176-10 22 0

## *Lenna Wårdshus*

Tel. 0174/222 32

Utnyttja våra resurser när det är dags för fest. Vi levererar maten dit Ni själv vill ha den.

Självfallet står vi även till Er tjänst vid andra tillfällen när situationen påkallar. Vi kan ta emot cirka 100 personer i en sittning.

Välkomna med förfrågningar

## **VI FLYTT...**

...men bara till Trångdal  
till nya, fina lokaler!!

**W. HJELMAR  
PLÅTSLAGERI AB**

Från den 14 november 1988

Tel. 0174 - 202 70



**Välkommen  
till  
Almungehandlarn  
Tel. 0174-200 42**





DAG ABELSSON, Braxstad Gärd, Mantorp, en av våra många samarbetspartners. Dag är självverksam och säljer virket från gårdens 300 hektar skogsmark till Holmen Skog både som leveransvirke och i form av avverkningsuppdrag.

# En bra virkesaffär ger mer än pengar i handen. Samarbete!

Säljer du ditt virke till oss på Holmen Skog får du mer än pengar i handen. Vi ser virkesaffären som bara en av delarna i ett samarbete oss emellan. Ett samarbete som på sikt kan ge dig ännu värdefullare skogar.

Vi på Holmen Skog har erfarenhet av skogsbruk i egna skogar som vi skött med inriktning på kvalitet och långsiktighet i mer än hundra år.

Vi har ett stort företags alla resurser vad gäller utveckling av metoder och skogsodling.

Vi har ett maskinprogram som ligger på spetsen av den tekniska utvecklingen.

Du är välkommen att sälja ditt virke till oss. Du är välkommen att bli vår samarbetspartner. I precis den omfattning som passar dig bäst kan du ta del av vår erfarenhet, våra resurser och vårt kunnande.

Ring så kan vi berätta mer om vad vi erbjuder våra skogliga samarbetspartners.

*Holmen Skog svarar för Holmen-koncernens råvaruförsörjning och förser bruken i Hallsta, Braviken, Skärblacka och Wargön med massaved. Vi köper därutöver sågtimmer och specialsortiment som förmedlas till lokala förädlingsindustrier. Huvudkontoret ligger i Norrköping.*